

ISSN 2738-0343

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА

**ОДЕЉЕЊЕ ЗА ИНФОРМАЦИОНО-ДОКУМЕНТАЦИОНЕ
И БИБЛИОТЕЧКЕ ПОСЛОВЕ**

**ИНФОРМАТИВНИ
БИЛТЕН**

**БРОЈ 12
2020.**

Одељење за информационо-документационе и библиотечке послове Управе за заједничке послове републичких органа већ више од тридесет година једном месечно објављује Информативни билтен, којим обавештава кориснике о обновљеном информационо-документационом и библиотечком фонду.

Обавештавамо кориснике да БАЗИ ПРАВНИХ ПРОПИСА Одељења за информационо-документационе и библиотечке послове Управе, која је дневно ажурна и притом бесплатна, могу приступити путем следеће интернет адресе:

<http://bpp.uzzpro.gov.rs>

Из наше базе која садржи преко 130.000 прописа и преко пола милиона скенираних страна службених гласила, за свега неколико минута може се добити како важећи тако и неважећи пропис, у штампаној верзији или електронском поштом, као што се може добити и телефонским путем свака информација о статусу траженог прописа.

БИЛТЕНИ у електронском облику могу се преузети на адреси:

<http://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-bilteni.html>

Целокупан библиотечки фонд може се погледати на адреси:

<http://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-knjige.html>

Дигитална библиотека налази се на адреси:

<http://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-digit.html>

За коришћење целокупног фонда, као и за информације о правним прописима објављеним у службеним гласилима, корисници се могу обратити Одељењу:

1. Немањина бр. 22-26,
телефон: 3616-296, 363-1620, 363-1104, 3613-734/лок. 1620 и 1104

или електронски: **biblioteka@uzzpro.gov.rs**

Главни и одговорни уредник: Смиља Богдановић, начелник Одељења
smilja.bogdanovic@uzzpro.gov.rs

Технички уредник: Јелена Васиљевић, орг.пријема и евиденције захтева корисника

Сарадници: Гордана Јуришић, документалиста
Смиљана Павков, документалиста
Гордан Горуновић, оператер за системе базе података
Лепосава Милановић, оператер припреме података
Радмила Тубин-Михајловић, орг.пријема и евиденције захтева корисника
Дејан Станојловић, оператер за системе базе података

Лектор: Смиља Богдановић

Коректор: Јелена Васиљевић

Компјутерска обрада: Радинка Мићовић, програмер софтверских решења и
Одељење за информационо-документационе и библиотечке послове

ШТАМПА: УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА
Београд, Немањина 22-26

САДРЖАЈ

- 1.** Преглед одабраних правних прописа објављених у службеним гласилима Републике Србије, Аутономне Покрајине Војводине и Града Београда
- 2.** Списак претплата на дневне листове, службена гласила и часописе
- 3.** Преглед садржаја нових бројева серијских публикација
- 4.** Дигитална библиотека Управе за заједничке послове
- 5.** Преглед старих публикација
- 6.** Преглед нових књига
- 7.** Листа најчитанијих књига

1

**ПРЕГЛЕД ОДАБРАНИХ ПРАВНИХ ПРОПИСА
ОБЈАВЉЕНИХ У СЛУЖБЕНИМ ГЛАСИЛИМА
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ, АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ
ВОЈВОДИНЕ И ГРАДА БЕОГРАДА**

УСТАВНОПРАВНИ И ПОЛИТИЧКИ СИСТЕМ

Службени гласник Републике Србије

Укази о додели одликовања, Службени гласник Републике Србије бр. 154/2020

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Републици Костарики, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Сијудад Мексику, Горана Мешиха, Службени гласник Републике Србије бр. 159/2020

Указ о постављењу на дужност изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Републици Костарики, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Сијудад Мексику, Татјане Цонић, Службени гласник Републике Србије бр. 159/2020

Закон о изменама и допунама Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма, Службени гласник Републике Србије бр. 153/2020

Пословник Републичке изборне комисије (пречишћен текст), Службени гласник Републике Србије бр. 148/2020

Уредба о изменама Уредбе о специјалној и посебним јединицама полиције, Службени гласник Републике Србије бр. 146/2020

Уредба о престанку важења Уредбе о одређивању кривичних дела за која се уз пријаву, односно захтев за добијање дозволе, односно одобрења за приређивање одређених игара на срећу подноси потврда о неосуђиваности одређених лица, Службени гласник Републике Србије бр. 146/2020

Уредба о изменама и допунама Уредбе о изгледу, форми и садржини службене значке и службене легитимације, Службени гласник Републике Србије бр. 152/2020

Одлука о отпочињању поступка предлагања кандидата за изборног члана Високог савета судства из реда адвоката, Службени гласник Републике Србије бр. 145/2020

Одлука о допуни Пословника Републичке изборне комисије, Службени гласник Републике Србије бр. 145/2020

Одлука о додели мандата народног посланика ради попуне упражњених посланичких места у Народној скупштини, Службени гласник Републике Србије бр. 145/2020

Одлука о измени Одлуке о образовању Савета за реформу јавне управе, Службени гласник Републике Србије бр. 146/2020

Одлука о образовању Радне групе за сарадњу са Организацијом за европску безбедност и сарадњу и Канцеларијом за демократске институције и људска права у координацији и праћењу спровођења примене препорука за унапређење изборног процеса, Службени гласник Републике Србије бр. 146/2020

Одлука о избору чланова Државног већа тужилаца из реда јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца и из реда професора правног факултета, Службени гласник Републике Србије бр. 154/2020

Одлука о избору чланова Високог савета судства из реда судија, Службени гласник Републике Србије бр. 154/2020

Одлуке о избору председника судова, Службени гласник Републике Србије бр. 154/2020

Одлука о усвајању Кодекса понашања народних посланика, Службени гласник Републике Србије бр. 156/2020

Одлука о измени и допунама Одлуке о броју и распореду изасланстава одбране Републике Србије у иностранству, Службени гласник Републике Србије бр. 156/2020

Одлука о изменама Одлуке о образовању Савета за националне мањине, Службени гласник Републике Србије бр. 156/2020

Правилник о евиденцијама и извештајима политичког субјекта, Службени гласник Републике Србије бр. 148/2020

Правилник о саставу и начину рада Комисије за накнаду штете лицима неосновано лишеним слободе или неосновано осуђеним, Службени гласник Републике Србије бр. 156/2020

Правилник о саставу и начину рада Комисије за рехабилитационо обештећење, Службени гласник Републике Србије бр. 156/2020

Упутство о начину извештавања о спровођењу стратешких докумената, Службени гласник Републике Србије бр. 145/2020

Упутство за израду и спровођење плана интегритета, Службени гласник Републике Србије бр. 145/2020

Упутство о изменама Упутства за спровођење обуке у области спречавања корупције и јачања интегритета, Службени гласник Републике Србије бр. 145/2020

Закључак Народне скупштине Републике Србије поводом разматрања Извештаја о раду Агенције за борбу против корупције за 2019. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 145/2020

Закључак Народне скупштине Републике Србије поводом разматрања Редовног годишњег извештаја Заштитника грађана за 2019. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 157/2020

Закључак Народне скупштине Републике Србије поводом разматрања Извештаја о спровођењу Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја и Закона о заштити података о личности за 2019. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 157/2020

Закључак Народне скупштине Републике Србије поводом разматрања Редовног годишњег извештаја Повереника за заштиту равноправности за 2019. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 157/2020

Закључак Народне скупштине Републике Србије поводом разматрања Извештаја о раду Државне ревизорске институције за 2019. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 157/2020

Закључак Владе Републике Србије о усвајању Акционог плана за спровођење иницијативе Партнерство за отворену управу у Републици Србији за период 2020–2022. године, Службени гласник Републике Србије бр. 157/2020

Закључак Народне скупштине поводом представљања Извештаја Европске комисије о Републици Србији за 2020. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 159/2020

ФИНАНСИЈЕ И ПРИВРЕДА

Службени гласник Републике Србије

Закон о дигиталној имовини, Службени гласник Републике Србије бр. 153/2020

Закон о фискализацији, Службени гласник Републике Србије бр. 153/2020

Закон о изменама и допунама Закона о враћању одузете имовине и обештећењу, Службени гласник Републике Србије бр. 153/2020

Закон о изменама и допунама Закона о акцизама, Службени гласник Републике Србије бр. 153/2020

Закон о изменама и допунама Закона о порезу на добит правних лица, Службени гласник Републике Србије бр. 153/2020

Закон о изменама и допунама Закона о порезу на доходак грађана, Службени гласник Републике Србије бр. 153/2020

Закон о изменама и допунама Закона о порезу на додату вредност, Службени гласник Републике Србије бр. 153/2020

Закон о изменама и допуни Закона о тржишту капитала, Службени гласник Републике Србије бр. 153/2020

Закон о изменама и допуни Закона о јавној својини, Службени гласник Републике Србије бр. 153/2020

Закон о изменама Закона о привременом уређивању начина наплате таксе за јавни медијски сервис, Службени гласник Републике Србије бр. 153/2020

Закон о измени Закона о утврђивању јавног интереса и посебним поступцима експропријације и издавања грађевинске дозволе ради реализације пројекта „Београд на води”, Службени гласник Републике Србије бр. 153/2020

Закон о изменама Закона о систему плата запослених у јавном сектору, Службени гласник Републике Србије бр. 157/2020

Закон о изменама Закона о платама службеника и намештеника у органима аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, Службени гласник Републике Србије бр. 157/2020

Закон о изменама Закона о платама запослених у јавним агенцијама и другим организацијама које је основала Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, Службени гласник Републике Србије бр. 157/2020

Закон о задуживању Републике Србије код UniCredit Bank Srbija a.d. Beograd за потребе финансирања пројекта Рума–Шабац–Лозница, Службени гласник Републике Србије бр. 157/2020

Уредба о изменама Уредбе о утврђивању Програма извођења радова на заштити, уређењу и коришћењу пољопривредног земљишта за 2020. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 146/2020

Уредба о утврђивању Програма распореда и коришћења субвенција за подршку раду угоститељске и туристичке привреде због потешкоћа у пословању проузрокованих епидемијом болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2, Службени гласник Републике Србије бр. 146/2020

Уредба о условима, висини, обухвату корисника пензија и динамици исплате новчаног износа као увећања уз пензију, Службени гласник Републике Србије бр. 146/2020

Уредба о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2021. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 147/2020

Уредба о утврђивању Државног програма помоћи и обнове порушених породичних стамбених објеката у својини грађана услед дејства поплава у јуну 2020. године, Службени гласник Републике Србије бр. 151/2020

Уредба о изменама Уредбе о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју у 2020. години, Службени гласник Републике Србије бр. 152/2020

Уредба о висини посебне накнаде за подстицај повлашћених произвођача електричне енергије у 2021. години, Службени гласник Републике Србије бр. 152/2020

Уредба о поступку и начину одлагања плаћања дугованог пореза и доприноса у циљу ублажавања економских последица насталих услед болести COVID-19 Службени гласник Републике Србије бр. 156/2020

Уредба о допунама Уредбе о ближим условима, критеријумима и елементима за паушално опорезивање обвезника пореза на приходе од самосталне делатности, Службени гласник Републике Србије бр. 156/2020

Уредба о одређивању опреме веће вредности и утврђивању случајева и услова под којима се покретне ствари из јавне својине могу отуђити непосредном погодбом, испод тржишне цене, односно без накнаде, Службени гласник Републике Србије бр. 156/2020

Уредба о условима и начину доделе и коришћења средстава за подстицање унапређења туристичког промета домаћих туриста на територији Републике Србије, Службени гласник Републике Србије бр. 156/2020

Уредба о условима и начину спровођења субвенционисане куповине нових возила која имају искључиво електрични погон, као и возила која уз мотор са унутрашњим сагоревањем покреће и електрични погон (хибридни погон), Службени гласник Републике Србије бр. 156/2020

Уредба о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју у 2021. години, Службени гласник Републике Србије бр. 159/2020

Уредба о условима и начину спровођења набавке путничких возила за потребе обнове возног парка такси превоза као јавног превоза, Службени гласник Републике Србије бр. 159/2020

Уредба о утврђивању Државног програма обнове, односно хитних радова на санацији објеката за заштиту од вода оштећених у поплавама изазваним елементарном непогодом у јуну 2020. године, Службени гласник Републике Србије бр. 159/2020

Уредба о допуни Уредбе о утврђивању Државног програма помоћи и обнове оштећених породичних стамбених објеката у својини грађана услед дејства поплава у јуну 2020. године, Службени гласник Републике Србије бр. 159/2020

Уредба о изменама Уредбе о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2021. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 159/2020

Одлука о изменама Одлуке о распореду и коришћењу средстава за реализацију пројеката Националног инвестиционог плана утврђених Законом о буџету Републике Србије за 2020. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 146/2020

Одлука о образовању Радне групе за реализацију пројекта „Изградња београдског метроа”, Службени гласник Републике Србије бр. 146/2020

Одлука о привременим мерама за банке у циљу адекватног управљања кредитним ризиком у условима пандемије COVID-19, Службени гласник Републике Србије бр. 150/2020

Одлука о привременим мерама за даваоце финансијског лизинга у циљу адекватног управљања кредитним ризиком у условима пандемије COVID-19, Службени гласник Републике Србије бр. 150/2020

Одлука о висини накнаде за рад чланова посебних стручних комисија, Службени гласник Републике Србије бр. 152/2020

Одлука о регулисаној цени електричне енергије за гарантовано снабдевање, Службени гласник Републике Србије бр. 154/2020

Одлука о изменама Одлуке о условима за смањење царинских дажбина на одређену робу, Службени гласник Републике Србије бр. 156/2020

Одлука о утврђивању Енергетског биланса Републике Србије за 2021. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 156/2020

Одлука о измени Одлуке о образовању Управног одбора Пројекта унапређења трговине и саобраћаја Западног Балкана уз примену вишефазног програмског приступа, Службени гласник Републике Србије бр. 156/2020

Одлука о измени Методологије за одређивање цене електричне енергије за гарантовано снабдевање, Службени гласник Републике Србије бр. 158/2020

Одлука о условима и начину за смањење царинских дажбина на одређену робу, односно за изузимање одређене робе од плаћања царинских дажбина у 2021. години, Службени гласник Републике Србије бр. 159/2020

Одлука о измени Одлуке о одређивању пољопривредних и прехранбених производа за које се плаћа посебна дажбина при увозу и утврђивању износа посебне дажбине, Службени гласник Републике Србије бр. 159/2020

Правилник о изменама Правилника о бродским исправама и књигама, Службени гласник Републике Србије бр. 145/2020

Правилник о начину и поступку стручног надзора обављања поштанских услуга, Службени гласник Републике Србије бр. 146/2020

Правилник о утврђивању Плана издавања пригодних поштанских марака и мотива редовних издања поштанских марака, Службени гласник Републике Србије бр. 146/2020

Правилник о измени Правилника о међународној потврди (сертификату) о улову и листи производа, Службени гласник Републике Србије бр. 148/2020

Правилник о посебним условима за обављање универзалне поштанске услуге у случају ванредне ситуације и ратног стања, Службени гласник Републике Србије бр. 148/2020

Правилник о техничким и другим захтевима за течна горива нафтног порекла, Службени гласник Републике Србије бр. 150/2020

Правилник о вођењу евиденције чланова Привредне коморе Србије и привредних комора аутономних покрајина, Службени гласник Републике Србије бр. 150/2020

Правилник о изменама и допунама Правилника о стандардном класификационом оквиру и Контном плану за буџетски систем, Службени гласник Републике Србије бр. 151/2020

Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и начину вођења рачуна за уплату јавних прихода и распоред средстава са тих рачуна, Службени гласник Републике Србије бр. 151/2020

Правилник о измени Правилника о систему извршења буџета Републике Србије, Службени гласник Републике Србије бр. 151/2020

Правилник о изменама и допунама Правилника о начину припреме, састављања и подношења финансијских извештаја корисника буџетских средстава, корисника средстава организација за обавезно социјално осигурање и буџетских фондова, Службени гласник Републике Србије бр. 151/2020

Правилник о изменама и допунама Правилника о обрасцима пореских пријава о утврђеном, односно за утврђивање пореза на имовину, Службени гласник Републике Србије бр. 151/2020

Правилник о изменама и допунама Правилника о начину и поступку издавања међународне потврде (сертификата) о безбедности хране која се извози, изгледу обрасца међународне потврде, као и евиденцији о издатим потврдама, Службени гласник Републике Србије бр. 151/2020

Правилник о врстама игара на срећу (каталог о врстама игара на срећу), Службени гласник Републике Србије бр. 152/2020

Правилник о начину вођења обавезних евиденција и извештавања о промету за сваку врсту класичне игре на срећу, Службени гласник Републике Србије бр. 152/2020

Правилник о начину утврђивања испуњености услова за добијање сагласности за приређивање наградне игре у роби и услугама и начину извештавања о резултатима наградне игре, Службени гласник Републике Србије бр. 152/2020

Правилник о ближим условима, односно садржини правила игара на срећу, Службени гласник Републике Србије бр. 152/2020

Правилник о начину вођења базе података о лицима која су остварила добитак код приређивача игара на срећу, Службени гласник Републике Србије бр. 152/2020

Правилник о поступку активирања средстава наменског депозита, односно банкарске гаранције, Службени гласник Републике Србије бр. 152/2020

Правилник о изменама и допунама Правилника о начину и поступку обављања платног промета у оквиру консолидованог рачуна трезора, Службени гласник Републике Србије бр. 152/2020

Правилник о допуни Правилника о одређивању царинских органа за царинење одређених врста робе или спровођење одређених поступака, Службени гласник Републике Србије бр. 152/2020

Правилник о измени Правилника о условима за добробит животиња у погледу простора за животиње, просторија и опреме у објектима у којима се држе, узгајају и стављају у промет животиње у производне сврхе, начину држања, узгајања и промета појединих врста и категорија животиња, као и садржини и начину вођења евиденције о животињама, Службени гласник Републике Србије бр. 152/2020

Правилник о измени Правилника о начину вођења евиденције о поступцима извршења и обезбеђења и финансијском пословању јавног извршитеља, начину извештавања, садржини извештаја о раду јавног извршитеља и начину поступања са архивом, Службени гласник Републике Србије бр. 152/2020

Правилник о измени Правилника о надзору над радом јавних извршитеља, Службени гласник Републике Србије бр. 152/2020

Правилник о систему извршења буџета аутономних покрајина и јединица локалне самоуправе, Службени гласник Републике Србије бр. 154/2020

Правилник о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја, Службени гласник Републике Србије бр. 154/2020

Правилник о изменама Правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби, Службени гласник Републике Србије бр. 154/2020

Правилник о изменама и допунама Правилника о начину утврђивања пореске основе за обрачунавање ПДВ код промета добара или услуга који се врши уз накнаду, Службени гласник Републике Србије бр. 159/2020

Правилник о измени и допуни Правилника о начину и поступку остваривања пореских ослобођења код ПДВ са правом на одбитак претходног пореза, Службени гласник Републике Србије бр. 159/2020

Правилник о изменама и допунама Правилника о садржају пореског биланса и другим питањима од значаја за начин утврђивања пореза на добит правних лица, Службени гласник Републике Србије бр. 159/2020

Правилник о измени и допунама Правилника о условима, начину и обрасцу захтева за остваривање права на премију за млеко, Службени гласник Републике Србије бр. 159/2020

Правилник о квалитету сирове кафе, производа од кафе, замена за кафу, као и сродних производа, Службени гласник Републике Србије бр. 159/2020

Правилник о Списку корисника јавних средстава, Службени гласник Републике Србије бр. 160/2020

Правилник о измени Правилника о Листи јурисдикција са преференцијалним пореским системом, Службени гласник Републике Србије бр. 161/2020

Упутство о измени Упутства за спровођење Одлуке о условима и начину обављања платног промета са иностранством, Службени гласник Републике Србије бр. 154/2020

Наредба о утврђивању Оперативног плана за одбрану од поплава за 2021. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 158/2020

Решење о установљењу ловишта у ловним подручјима, Службени гласник Републике Србије бр. 157/2020

Закључак Народне скупштине Републике Србије поводом разматрања Извештаја о раду фискалног савета за 2019. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 145/2020

Закључак Народне скупштине Републике Србије поводом разматрања Извештаја о раду Републичке комисије за заштиту права у поступцима јавних набавки у периоду од 1. јануара до 31. децембра 2019. године, Службени гласник Републике Србије бр. 145/2020

Закључак Народне скупштине Републике Србије поводом разматрања Годишњег извештаја Комисије за хартије од вредности за 2019. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 145/2020

Програм развоја винарства и виноградарства Републике Србије за период 2021–2031. године, Службени гласник Републике Србије бр. 154/2020

Службени лист Аутономне Покрајине Војводине

Покрајинска уредба о измени Покрајинске уредбе о непокретностима за репрезентативне потребе Аутономне Покрајине Војводине, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 62/2020

Одлука о образовању Покрајинског штаба за ванредне ситуације, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 63/2020

Правилник о поступку доделе бесповратних средстава локалним самоуправама у Аутономној Покрајини Војводини за суфинансирање развоја саобраћаја и путне инфраструктуре, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 62/2020

Правилник о поступку доделе бесповратних средстава локалним самоуправама у Аутономној Покрајини Војводини за суфинансирање развоја саобраћаја и путне инфраструктуре – техничка документација, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 65/2020

Службени лист Града Београда

Одлука о утврђивању просечних цена квадратног метра одговарајућих непокретности за утврђивање пореза на имовину за 2021. годину, Службени лист Града Београда бр. 129/2020

Одлука о обезбеђивању услова за уређивање, употребу, унапређење и заштиту комплекса Београдске тврђаве и Парка Калемегдан, Службени лист Града Београда бр. 130/2020

Одлука о изменама и допунама Одлуке о оснивању „Слободне зоне Београда”, Службени лист Града Београда бр. 130/2020

Одлука о спровођењу јавног конкурса за избор директора јавних предузећа чији је оснивач Град Београд, са огласима, Службени лист Града Београда бр. 133/2020

Измене и допуне Плана детаљне регулације комплекса аутобуске и железничке станице у Блоку 42 на Новом Београду, Градска општина Нови Београд, за комплекс аутобуске станице, Службени лист Града Београда бр. 131/2020

РАДНИ ОДНОСИ, ЗДРАВСТВЕНА И СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Службени гласник Републике Србије

Закон о изменама и допуни Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање, Службени гласник Републике Србије бр. 153/2020

Закон о утврђивању гарантне шеме као мера подршке привреди за ублажавање последица пандемије болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2, Службени гласник Републике Србије бр. 153/2020

Закон о изменама Закона о државним службеницима, Службени гласник Републике Србије бр. 157/2020

Закон о изменама Закона о запосленима у јавним службама, Службени гласник Републике Србије бр. 157/2020

Уредба о изменама Уредбе о мерама за спречавање и сузбијање заразне болести COVID-19, Службени гласник Републике Србије бр. 145/2020

Уредба о мерама за спречавање и сузбијање заразне болести COVID-19, Службени гласник Републике Србије бр. 151/2020

Уредба о изменама Уредбе о мерама за спречавање и сузбијање заразне болести COVID-19, Службени гласник Републике Србије бр. 152/2020

Уредба о измени и допуни Уредбе о мерама за спречавање и сузбијање заразне болести COVID-19, Службени гласник Републике Србије бр. 153/2020

Уредба о изменама и допунама Уредбе о утврђивању Програма подршке спровођењу мера популационе политике у Републици Србији за 2020. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 153/2020

Уредба о измени и допуни Уредбе о мерама за спречавање и сузбијање заразне болести COVID-19, Службени гласник Републике Србије бр. 156/2020

Уредба о измени и допуни Уредбе о мерама за спречавање и сузбијање заразне болести COVID-19, Службени гласник Републике Србије бр. 158/2020

Уредба о поступку за прибављање сагласности за ново запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава, Службени гласник Републике Србије бр. 159/2020

Уредба о Плану здравствене заштите из обавезног здравственог осигурања у Републици Србији за 2021. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 160/2020

Одлука о висини трошкова акредитације здравствених установа, других правних лица и приватне праксе, Службени гласник Републике Србије бр. 154/2020

Правилник о допунама Правилника о утврђивању цена за лабораторијске здравствене услуге на примарном, секундарном и терцијарном нивоу здравствене заштите, Службени гласник Републике Србије бр. 145/2020

Правилник о измени Правилника о обрасцу и садржини лекарског рецепта, начину издавања и прописивања лекова, Службени гласник Републике Србије бр. 150/2020

Правилник о ближим условима, начину и поступку за добијање назива примаријус, Службени гласник Републике Србије бр. 151/2020

Правилник о изменама и допунама Правилника о обрасцу потврде о здравственој исправности (енг. Health Certificate) и потврде о слободној продаји (енг. Free Sale Certificate) предмета опште употребе, Службени гласник Републике Србије бр. 151/2020

Правилник о изменама и допунама Правилника о номенклатури здравствених услуга на секундарном и терцијарном нивоу здравствене заштите, Службени гласник Републике Србије бр. 154/2020

Правилник о допуни Правилника о друштвеном стандарду корисника пензија Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, Службени гласник Републике Србије бр. 154/2020

Правилник о изменама и допунама Правилника о уговарању здравствене заштите из обавезног здравственог осигурања са даваоцима здравствених услуга за 2020. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 156/2020

Правилник о Листи забрањених допинг средстава, Службени гласник Републике Србије бр. 156/2020

Правилник о додатку за негу по Закону о правима бораца, војних инвалида, цивилних инвалида рата и чланова њихових породица, Службени гласник Републике Србије бр. 161/2020

Правилник о ортопедском додатку војних инвалида и цивилних инвалида рата, Службени гласник Републике Србије бр. 161/2020

Правилник о медицинско-техничким помагалима војних инвалида, Службени гласник Републике Србије бр. 161/2020

Правилник о оштећењима организма по основу којих војни инвалид има право на новчану накнаду за набавку путничког моторног возила, Службени гласник Републике Србије бр. 161/2020

Правилник о раду лекарских комисија у поступку за остваривање права по Закону о правим бораца, војних инвалида, цивилних инвалида рата и чланова њихових породица, Службени гласник Републике Србије бр. 161/2020

Правилник о уговарању здравствене заштите из обавезног здравственог осигурања са даваоцима здравствених услуга за 2021. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 161/2020

Упутство о начину примене ограничења уласка у Републику Србију лицима која долазе из држава захваћених епидемијом заразне болести COVID-19, Службени гласник Републике Србије бр. 151/2020

Упутство о измени и допуни Упутства о начину примене ограничења уласка у Републику Србију лицима која долазе из држава захваћених епидемијом заразне болести COVID-19, Службени гласник Републике Србије бр. 158/2020

Наредба о спровођењу ванредне препоручене имунизације против COVID-19, Службени гласник Републике Србије бр. 155/2020

Решење о утврђивању обрачунског износа просечне годишње зараде за осигуранике који остварују право у новембру 2020. године, Службени гласник Републике Србије бр. 146/2020

Решење о утврђивању месечне основице доприноса за лица укључена у обавезно осигурање, на коју се обрачунава и плаћа допринос за пензијско и инвалидско осигурање у 2021. години, Службени гласник Републике Србије бр. 157/2020

Решење о утврђивању висине накнаде погребних трошкова за кориснике пензија у 2021. години, Службени гласник Републике Србије бр. 157/2020

Решење о вредности општег бода од јануара 2021. године, Службени гласник Републике Србије бр. 157/2020

Решење о усклађивању пензија, вредности општег бода, најнижег износа пензије новчаних накнада, накнада погребних трошкова и накнада по основу инвалидности од јануара 2021. године, Службени гласник Републике Србије бр. 157/2020

Решење о утврђивању обрачунског износа просечне годишње зараде за осигуранике који остварују право у децембру 2020. године, Службени гласник Републике Србије бр. 159/2020

ОБРАЗОВАЊЕ, НАУКА, КУЛТУРА И ФИЗИЧКА КУЛТУРА

Службени гласник Републике Србије

Закон о допуни Закона о јавним медијским сервисима, Службени гласник Републике Србије бр. 161/2020

Одлука о образовању Организационог одбора за откривање споменика Стефану Немањи у Београду, Службени гласник Републике Србије бр. 156/2020

Одлука о утврђивању подручја уз Улицу кнеза Милоша у Београду за просторну културно-историјску целину, Службени гласник Републике Србије бр. 159/2020

Правилник о изменама и допунама Правилника о програму обуке за лобисту, Службени гласник Републике Србије бр. 145/2020

Правилник о испиту за комуналног милиционара, Службени гласник Републике Србије бр. 148/2020

Правилник о стручном оспособљавању за обављање послова комуналних милиционара, Службени гласник Републике Србије бр. 148/2020

Правилник о стандардима и начину спровођења поступка признавања претходног учења, Службени гласник Републике Србије бр. 148/2020

Правилник о допунама Правилника о Листи стручних, академских и научних назива, Службени гласник Републике Србије бр. 152/2020

Правилник о утврђивању добара која се сматрају половним добрима, уметничким делима, колекционарским добрима и антиквитетима, Службени гласник Републике Србије бр. 159/2020

Правилник о систему за разврставање и шифрирање квалификација у Националном оквиру квалификација Републике Србије, Службени гласник Републике Србије бр. 159/2020

Правилник о стицању истраживачких и научних звања, Службени гласник Републике Србије бр. 159/2020

Правилник о категоризацији и рангирању научних часописа, Службени гласник Републике Србије бр. 159/2020

Правилник о изменама и допунама Правилника о националној категоризацији врхунских спортиста, Службени гласник Републике Србије бр. 159/2020

Акциони план за спровођење Стратегије развоја система јавног информисања у Републици Србији за период 2020–2025. године, у периоду 2020–2022. године, Службени гласник Републике Србије бр. 148/2020

Измене Минималних услова за избор у звања наставника на универзитету, Службени гласник Републике Србије бр. 152/2020

Службени лист Аутономне Покрајине Војводине

Правилник о изменама и допуни Правилника о школском календару за основне школе са седиштем на територији Аутономне Покрајине Војводине за 2020/2021. годину, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 63/2020

Правилник о изменама и допуни Правилника о школском календару за средње школе са седиштем на територији Аутономне Покрајине Војводине за 2020/2021. године, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 63/2020

РАЗНО

Службени гласник Републике Србије

Подаци о просечним зарадама и просечним зарадама без пореза и доприноса по запосленом, за октобар 2020. године, Службени гласник Републике Србије бр. 156/2020

Износ најниже месечне основице доприноса за обавезно социјално осигурање, Службени гласник Републике Србије бр. 154/2020

Износ најниже месечне основице доприноса за обавезно социјално осигурање за осигуранике из чл. 25, 26. и 27. Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање за 2021. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 154/2020

Износ највише месечне основице доприноса за обавезно социјално осигурање, Службени гласник Републике Србије бр. 154/2020

Износ највише годишње основице доприноса за обавезно социјално осигурање за 2021. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 154/2020

Усклађени динарски износи накнада прописаних Законом о накнадама за коришћење јавних добара, Службени гласник Републике Србије бр. 156/2020

Усклађени динарски износи пореза на употребу, држање и ношење добара, Службени гласник Републике Србије бр. 156/2020

Динарски износи месечних зарада из члана 15в ст.5. и 6. Закона о порезу на доходак грађана, за 2021. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 156/2020

2

СПИСАК ПРЕТПЛАТА НА ДНЕВНЕ ЛИСТОВЕ, СЛУЖБЕНА ГЛАСИЛА И ЧАСОПИСЕ ЗА ПОТРЕБЕ БИБЛИОТЕКЕ УПРАВЕ У 2020. ГОДИНИ

ДНЕВНИ ЛИСТОВИ И ЧАСОПИСИ

1.	АЛО
2.	БЛИЦ
3.	ВЕЧЕРЊЕ НОВОСТИ
4.	ВРЕМЕ
5.	ДАНАС
6.	ИЛУСТРОВАНА ПОЛИТИКА
6.	ИНФОРМЕР
7.	КУРИР
8.	НЕДЕЉНИК
9.	НИН
10.	ПЕЧАТ
11.	ПОЛИТИКА
12.	СРПСКИ ТЕЛЕГРАФ

СЛУЖБЕНА ГЛАСИЛА

1.	СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
2.	СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ – МЕЂУНАРОДНИ УГОВОРИ
3.	СЛУЖБЕНИ ЛИСТ АП ВОЈВОДИНЕ
4.	СЛУЖБЕНИ ЛИСТ ГРАДА БЕОГРАДА

СТРУЧНИ ЧАСОПИСИ

1.	КОРАЦИ: часопис за књижевност, уметност и културу
2.	ЛИПАР: часопис за књижевност, језик, уметност и културу
3.	РС PRESS
4.	ПРАВНА ПРАКСА: часопис за примену прописа
5.	ТОКОВИ ИСТОРИЈЕ: часопис Института за новију историју Србије

ОСТАЛЕ СЕРИЈСКЕ ПУБЛИКАЦИЈЕ

1.	БИЛТЕН ДРЖАВНОГ ПРАВОБРАНИЛАШТВА
2.	БИЛТЕН ЈАВНИХ ФИНАНСИЈА
3.	БИЛТЕН МИНИСТАРСТВА ДРЖАВНЕ УПРАВЕ И ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ
4.	БИЛТЕН РЕПУБЛИЧКОГ ЗАВОДА ЗА СТАТИСТИКУ
5.	БИЛТЕН УСТАВНОГ СУДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
6.	МЕСЕЧНИ СТАТИСТИЧКИ ПРЕГЛЕД
7.	САОПШТЕЊА РЕПУБЛИЧКОГ ЗАВОДА ЗА СТАТИСТИКУ

3

ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА НОВИХ БРОЈЕВА СЕРИЈСКИХ ПУБЛИКАЦИЈА

ISSN 0354-6497 (Штампано изд.)

ISSN 2560-547X (Online)

UDK 949.71

DOI 10.31212/tokovi

ИНСТИТУТ
ЗА НОВИЈУ
ИСТОРИЈУ
СРБИЈЕ
1/2020.

ТОКОВИ ИСТОРИЈЕ

Злочин у Керестинцу 1936: политичка и медијска манипулација
Школовање српских студената у САД-у после Првог светског рата
Совјетско-југословенски односи крајем 60-их
и почетком 70-их година 20. века
О савременим уџбеницима на албанском језику
на Косову и Метохији

САДРЖАЈ
Contents
1/2020.

ЧЛАНЦИ
Articles

- Горан МИЛОРАДОВИЋ*
ХРВАТСКИ „РАШОМОН“: ЈУГОСЛОВЕНСКА ШТАМПА
О ПОКОЉУ У КЕРЕСТИНЦУ 16. АПРИЛА 1936. ГОДИНЕ
Goran Miloradović
The Croatian *Rashomon*: The Yugoslav Press on the Massacre
in Kerestinec Castle on April 16th, 1936 11
- Дејан Д. АНТИЋ*
НИШ ПОД ОКУПАЦИЈОМ У ПРВОМ СВЕТСКОМ РАТУ – КРАЈ 1915.
И ПОЧЕТАК 1916. ГОДИНЕ
Dejan D. Antić
Niš during the Occupation in World War I – Late 1915 and Early 1916 47
- Весна ЂИКАНОВИЋ*
УЛОГ ЗА БУДУЋНОСТ – ШКОЛОВАЊЕ СРПСКИХ СТУДЕНАТА
У АМЕРИЦИ 1919–1924.
Vesna Đikanović
A Stake in the Future – the Education of Serbian Students
in America 1919–1924 67
- Сонја ДУЈМОВИЋ*
URBANA KULTURA I KOLEKTIVNO PAMĆENJE – SPOMENIK
KRALJU PETRU OSLOBODIOCU U SARAJEVU
Sonja Dujmović
Urban Culture and Collective Memory – Monument
in Sarajevo to King Peter the Great Liberator 107
- Александар ЖИВОТИЋ*
СОВЈЕТСКА ДИПЛОМАТИЈА О ПРВИМ ДАНИМА
ОКУПАЦИЈЕ СРБИЈЕ (АПРИЛ–ЈУН 1941)
Aleksandar Životić
Soviet Diplomacy on First Days of Occupation of Serbia (April–June 1941) 135

Александар В. МИЛЕТИЋ
МИЛОВАН ЂИЛАС И ФРАНЦУСКИ СОЦИЈАЛИСТИ 1950–1954.
Aleksandar V. Miletić
Milovan Đilas and the French Socialists 1950–1954 155

Борис Сергејевић НОВОСЕЉЦЕВ
СОВЈЕТСКО-ЈУГОСЛОВЕНСКИ ОДНОСИ КРАЈЕМ 60-ИХ
И ПОЧЕТКОМ 70-ИХ ГОДИНА 20. ВЕКА
Boris Sergejevič Novoseljcev
Soviet-Yugoslav relations in the late 1960s and early 1970s 175

ИСТОРИОГРАФИЈА **Historiography**

Божица СЛАВКОВИЋ МИРИЋ
СРПСКО-АЛБАНСКИ ОДНОСИ У АЛБАНСКОМ УЏБЕНИКУ
ЗА ОСМИ РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ
Božica Slavković Mirić
Serbian-Albanian Relations in the Albanian Textbook for
Eighth Grade in Kosovo and Metohija 199

Михаел АНТОЛОВИЋ
ДРУШТВЕНА ИСТОРИЈА НА НЕМАЧКИ НАЧИН – ХАНС-УЛРИХ ВЕЛЕР
И ИСТОРИЈСКА СОЦИЈАЛНА НАУКА
Michael Antolović
Social History in the German Way – Hans-Ulrich Wehler
and History as Social Science 221

ПРИКАЗИ **Reviews**

Радмила РАДИЋ
Margareta Matijević. *Između partizana i pristojnosti: život i doba*
Svetozara Rittiga (1873–1961). Zagreb: Plejada, Hrvatski institut
za povijest - Podružnica za povijest Slavonije, Baranje i Srijema, 2019. 245

Наталија ДИМИЋ
Danijel Kežić. *Bauen für den Einheitsstaat. Die Eisenbahn Belgrad–Bar*
und die Desintegration des Wirtschaftssystems in Jugoslawien (1952–1976).
Berlin–Boston: De Gruyter Oldenbourg, 2017. 249

- Александар В. МИЛЕТИЋ
Александар Раковић. *Црногорски сепаратизам*. Београд:
Catena mundi, 2019. 251
- Александар СТОЈАНОВИЋ
Local dimensions of the Second World War in Southeastern Europe,
eds Xavier Bougarel, Hannes Grandits, Marija Vulesica. Routledge, 2019. 254
- Наталија ДИМИЋ
Александар В. Милетић. *Преломна времена*.
Милован Ђилас и западноевропска социјалистичка
и социјалдемократска левица 1950–1954.
Београд: Институт за новију историју Србије, 2019.
Nikola Mijatov. *Milovan Đilas i evropski socijalisti 1950–1958*.
Beograd: Institut za savremenu istoriju, 2019. 257
- Зоран ЈАЊЕТОВИЋ
Петар Драгишић. *Ко је пуцао у Југославију?*
Југословенска политичка емиграција на Западу 1968–1980.
Београд: Институт за новију историју Србије, 2019. 261
- Зоран ЈАЊЕТОВИЋ
Петар Драгишић. *Зидари туђе среће*. Београдска штампа
о економском емигрирању из Југославије у Западну Европу
крајем шездесетих и почетком седамдесетих година.
Београд: Институт за новију историју Србије, 2019. 263
- Слободан СЕЛИНИЋ
Великоградиштанска гимназија 1879–1919.
Велико Градиште: Средња школа „Милоје Васић“, 2019. 265
- Слободанка ЦВЕТКОВИЋ
Даглас Мериведер Долд. *Авантура на Балкану 1915*. Нови Сад, 2018. 267
- Петар ДРАГИШИЋ
Бојан Симић. *Милан Стојадиновић и Италија*. *Између дипломатије и*
пропаганде. Београд: Институт за новију историју Србије, 2019. 271
- Немања РАДОЊИЋ
Jure Ramšak. *(Samo)upravljanje intelekta. Družbena kritika*
v poznosocijalistični Sloveniji. Ljubljana: Modrijan založba, 2019. 274

ISSN 0554-6497 (Штампано изд.)
ISSN 2560-547X (Online)
UDK 949.71
DOI 10.31212/tokovi

ИНСТИТУТ
ЗА НОВИЈУ
ИСТОРИЈУ
СРБИЈЕ
2/2020.

ТОКОВИ ИСТОРИЈЕ

Руска војна контрабанда на Дунаву 1914–1915.

Немачки заробљеници и југословенско-немачки односи 1945–1950.

Бошњачки историјски наратив: примери политизације и митологизације

Сведочанство о Ђури Шарцу: да ли су младобосанци деловали самостално у завери 28. јуна 1914?

САДРЖАЈ
Contents
2/2020.

ЧЛАНЦИ
Articles

- Јарослав Валеријанович ВИШЊАКОВ*
ДУНАВСКИ ТРАНЗИТ. РУСКА ВОЈНА КОНТРАБАНДА
У ГОДИНАМА ПРВОГ СВЕТСКОГ РАТА
Yaroslav V. Vishnyakov
Danube Transit. Russian Arms Smuggling During World War I 11
- Siniša LAJNERT, Zoran BUNDALO*
ULOGA DIONIČARSKOG DRUŠTVA RUMSKO-VRDNIČKE
LOKALNE ŽELJEZNICE U IZGRADNJI I EKSPLOATACIJI
PRUGE RUMA–VRDNIK I RUDNIKA U VRDNIKU
Siniša Lajnert, Zoran Bundalo
The Role of the Ruma–Vrdnik Local Railway Stock Company
in the Construction and Exploitation of the Ruma–Vrdnik Railroad
and the Mine in Vrdnik 27
- Растко ЛОМПАР*
КОНТАКТИ НЕМАЧКЕ ЕВАНГЕЛИСТИЧКЕ ЦРКВЕ И СРПСКЕ
ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ У КОНТЕКСТУ НЕМАЧКЕ СПОЉНЕ
ПОЛИТИКЕ ПРЕМА БАЛКАНУ 1935–1941.
Rastko Lompar
Contacts between the German Evangelical Church
and the Serbian Orthodox Church in Light of German
Foreign Policy in the Balkans 1935–1941 51
- Наталија ДИМИЋ*
„НА ОБНОВИ ЈУГОСЛАВИЈЕ РАДИМО ЗА НЕМАЧКУ“:
НЕМАЧКИ ЗАРОБЉЕНИЦИ, АНТИФАШИСТИ, ПРОПАГАНДИСТИ
Natalija Dimić
“While rebuilding Yugoslavia, we are working for Germany as well”:
German Prisoners of War, Anti-Fascists, Propagandists 75

Саша ИЛИЋ

КРАХ ПОЛИТИКЕ ЗАРАДА И ЦЕНА У ЛЕТО 1945. ГОДИНЕ

Saša Ilić

The Collapse of Wage and Price Policies in the Summer of 1945 107

Милана ЖИВАНОВИЋ

ПОЛИТИКА СЕЋАЊА У ЈУГОСЛАВИЈИ НА ОСЛОБОДИЛАЧКЕ
ОПЕРАЦИЈЕ 1944. И УЛОГУ ЦРВЕНЕ АРМИЈЕ

Milana Živanović

Memory Politics in Yugoslavia on 1944 Liberation Operations

and the Role of the Red Army 139

Оливера ДРАГИШИЋ

„ПОКРЕТ У ПЛАНИНАМА“: АНТИКОМУНИСТИЧКИ ПОКРЕТ ОТПОРА
У РУМУНИЈИ 1944–1962. ГОДИНЕ

Olivera Dragišić

“A Movement in Mountains”: Anticommunist Resistance

in Romania from 1944 to 1962 161

Марко Б. МИЛЕТИЋ

ИНЦИДЕНТИ НА ГРАНИЦАМА ИЗМЕЂУ ЈУГОСЛАВИЈЕ
И ЗЕМАЉА ИНФОРМБИРОА (1948–1955)

Marko B. Miletić

Border Incidents Between Yugoslavia

and the Cominform Countries (1948–1955) 185

Драгиша Д. ВАСИЋ

ИСТОРИЈА И НАЦИОНАЛНИ ИДЕНТИТЕТ У САРАЈЕВСКОЈ МАГЛИ:
ПРИМЈЕРИ ПОЛИТИЗАЦИЈЕ И МИТОЛОГИЗАЦИЈЕ

БОШЊАЧКОГ ИСТОРИЈСКОГ НАРАТИВА

Dragiša D. Vasić

History and Ethnic Identity in Sarajevo Fog: Examples

of Politicizing and Mythologizing the Bosniak Historical Narrative 209

Александар РАКОВИЋ

РАЗВОЈ НАТУРИЗМА У ЈУГОСЛАВИЈИ НА ПРИМЕРУ
КОВЕРСАДЕ (1961–1981)

Aleksandar Raković

The Development of Naturism in Yugoslavia

on the Example of Koversada (1961–1981) 233

ИСТОРИОГРАФИЈА Historiography

Ђорђе ЂУРИЋ

СВЕДОЧАНСТВО О ЂУРИ ШАРЦУ ИЗ 1928. ГОДИНЕ: ИЗВОР
У ПРИЛОГ ТЕЗИ ДА СУ МЛАДОБОСАНЦИ У ЗАВЕРИ
ОД 28. ЈУНА 1914. ДЕЛОВАЛИ САМОСТАЛНО

Đorđe Đurić

Testimony About Đuro Šarac from 1928: A Source in Support
of the Thesis that the *Young Bosnians* Acted Independently

in the Conspiracy of June 28, 1914 261

Гавро БУРАЗОР

ДРУГА МОНОГРАФИЈА О ЛОГОРУ ЈАСЕНОВАЦ

Gavro Burazor

The Second Monograph on Jasenovac Concentration Camp 287

ПРИКАЗИ

Reviews

Алексеј АРСЕЊЕВ

Галина Шевцова. *Црвени макови за кнегињу.*

Нови Сад: Књижевна реч, 2019. 303

Зоран ЈАЊЕТОВИЋ

Marijana Mraović. *Od surove stvarnosti do alternativne realnosti.*

Propaganda vlade Milana Nedića 1941–1944. godine.

Beograd: Medija centar Odbrana, 2019. 308

Михаел АНТОЛОВИЋ

Stefan Berger with Christoph Conrad. *The Past as History. National
Identity and Historical Consciousness in Modern Europe.*

Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2015. 312

Немања РАДОЊИЋ

Southern African Liberation Movements and the Global Cold War „East“.

Transnational Activism 1960–1990. Oldenburg: De Gruyter, 2019. 315

Владимир Љ. ЦВЕТКОВИЋ

Goran Latinović. *Yugoslav-Italian Economic Relations (1918–1941).*

Banja Luka: University of Banja Luka, Faculty of Philosophy, 2019. 319

4

**ДИГИТАЛНА БИБЛИОТЕКА УПРАВЕ ЗА
ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА**

Дигитална библиотека Управе за заједничке послове републичких органа

У овом и наредним бројевима Информативног билтена, корисницима ћемо ставити на увид све наслове које је библиотека Управе дигитализовала и којима могу приступити на нашем сајту: <https://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-digit.html>

Извод из СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ИНФОРМАЦИОНОГ ДРУШТВА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ ДО 2020. ГОДИНЕ („Сл. гласник РС“, бр. 51/2010):

3.4. Дигитални садржаји

Културно добро је опште јавно добро и потребно је обезбедити слободан и једноставан приступ што већем делу садржаја. За језике и културе са малом популацијом од изузетног значаја је да што већи део културног блага буде слободно доступан, што се посебно односи на културна, уметничка и друга дела којима је истекао рок важности ауторских права. На тај начин се повећава видљивост и интересовање најшире јавности за културна и научна дела што доводи до подизања општег културног нивоа и видљивости културе на глобалном нивоу.

Институције које располажу и управљају културним богатствима у свом раду требало би да користе нове, али већ проверене моделе отварања садржаја који доприносе увођењу иновативне праксе у свакодневном пословању и пруже свим грађанима услуге сређивања и презентовања садржаја који им је дат на управљање.

Имајући у виду и међународна и домаћа искуства, треба успоставити сарадњу културних и научно-истраживачких институција у областима истраживања, иновација и развоја нових решења за дигитализацију наслеђа, као и одговарајућу међуресорну координацију. Та сарадња се нарочито односи на проучавање, развој, прилагођавање и примену стандарда за дигитализацију и обраду, изградњу система заштите дигитализованог садржаја и његово дуготрајно чување укључујући решавање проблема миграције приликом појаве нових технологија, стандарда и физичких носилаца дигиталних информација.

Стварањем предуслова за развој програма дигитализације културног историјског наслеђа стварају се услови за развој дигиталних библиотека, електронског архива и портала о културном наслеђу Републике Србије.

Главни приоритет је да се информације о објектима од историјског, научног, уметничког, технолошког, социјалног и других садржаја дигитализују и учине доступним јавности путем интернета.

1877. година

Зборник закона и уредаба у Књажеству Србији у досадањим зборницима нештампаних а издатих од 2. фебруара 1835. до 23. октобра 1875. године, 1877, књига 30.

Зборник закона и уредаба изданих у Књажеству Србији од 23. јануара 1876. па до 1. јуна месеца 1877. године, књига XXIX

Зборник закона и уредаба изданих у Књажеству Србији од 23. Јуна до 24. Јула 1877, књига 31.

Хронологијска и азбучна таблица свију зборника, закона и уредаба изданих у Књажеству Србији од 2. фебруара 1835. до 24. јула 1877, почињући од Зборника 1. па до 31-ог

Протоколи Народне Скупштине која је држана у Крагујевцу 1877. Године

1878. година

Зборник закона и уредаба изданих у Књажеству Србији од 5. Августа 1877. до 12. Јуна 1878. године, књига 32.

Зборник закона и уредаба изданих у Књажеству Србији од 5. Јула до 28. Октобра 1878. године, књига 33.

Зборник закона и уредаба изданих у Књажевуству Србије од 1. Новембра 1878 до 6. Маја 1879 године, књига 34.

Стенографске белешке о седницама Народне скупштине за 1877. годину, која се састала у Крагујевцу 24. јунија 1878. године

Протоколи Народне скупштине за 1877. годину, која је држана у Крагујевцу 1878. године

1879. година

Календар са шематизмом Књажевуства Србије за годину 1879.

Протоколи Народне скупштине, држане у Нишу 1878-79. год. године

Ђор. Павловић: Објашњење грађанског законика. О јемству, §§ 827–846, 1879.

Државопис Србије (Statistique de la Serbie), IX свеска, 1879.

1880. година

Протоколи ванредне Народне скупштине држане у Крагујевцу 1880. године

1882. година

Књаз Михаило: Беседа, 1882.

1885. година

Гл. Гершић: Природа државине и основа њене правне заштите, са критичким погледима на наш грађански законик, 1885.

1886. година

Стојан Новаковић: Служба логотета (или великог логотета) у старој српској држави: Прилог к тумачењу Душановог закона, 1886.

1897. година

др Ив. Лазаревић: О потреби ушоравања села, 1897.

1899. година

Слободан Јовановић: О дводомном систему, 1899.

1900. година

Слободан Јовановић: Велика Народна Скупштина (студија о уставотворној власти), 1900.

1901. година

Устав Краљевине Србије, 1901.

А. Тијер: Историја Француске Револуције и Конзулства и Царства: Део први: Историја Француске Револуције, свеска III, књига једанаеста, 1901.

1902. година

А. Тијер: Историја Француске Револуције и Конзулства и Царства: Део први: Историја Француске Револуције, свеска III, књига дванаеста, 1902.

А. Тијер: Историја Француске Револуције и Конзулства и Царства: Део први: Историја Француске Револуције, свеска IV, књига петнаеста, 1902.

1904. година

Др Коста Кумануди: Правни положај одступелих министара, 1904.

1907. година

Др Драг. Аранђеловић: О учешћу судија у јавном животу, с нарочитим обзиром на наше прилике, 1907.

Јов. Лончарић: Државни савет по Уставу од 1838. године (студија из историје српске уставности), 1907.

Рударски законик за Краљевину Србију од 15. априла 1866. године с изменама и допунама од 21. јула 1877, од 6. фебруара 1896. и 27. јануара 1900. године

Стојан Новаковић: Уставно питање и закони Карађорђева времена – студија о постању и развићу врховне и средишње власти у Србији 1805–1811, 1907.

1908. година

Др Никодим Милаш: Грчко-римско законодавство о црквеној имовини, 1908.

1910. година

Др Тома Живановић: Појам узрочности у Кривичном Праву; Теорија воље и теорија свести (представе) о умишљају и *dolus eventualis*, 1910

Народна скупштина, II редовни састанак, 7. октобар 1910.

Народна скупштина, L редовни састанак, 17. децембар 1910.

Народна скупштина, LI редовни састанак, 18. децембар 1910.

5

ПРЕГЛЕД СТАРИХ ПУБЛИКАЦИЈА

Изразећи у сусрет све израженијим захтевима корисника да пронађу одговор на специфична питања из професионалне праксе, кроз Информативни билтен континуирано ћемо упознавати своје читаоце са садржајима старих књига из богате ризнице библиотеке Управе. Наш фонд обухвата, између осталог, и вредне писане документе који, осим документационе, имају и научну и стручну вредност. Будући да су посредни књиге од историјског значаја, као и периодична издања и друге драгоцене библиотечке целине којима располажу постојећи фондови, овим путем настојали смо да проширимо лектуру свима онима који желе да се стручно усавшавају. Напомињемо да ове књиге (из којих дајемо само изводе) могу да се користе само у читаоници библиотеке Управе за заједничке послове републичких органа.

За овај број издвајамо:

1. Јеврем Герасимовић: Старо српско право, Београд, 1925.

2. Закон о конвенцији за побољшање судбине рањеника и болесника у војсци за време рата, донет 30. јануара 1909. године, Београд, 1909.

У наредним бројевима Информативног билтена наставићемо са приказима тематски и жанровски разноврсних публикација нашег богатог фонда.

ЈЕВРЕМ ГЕРАСИМОВИЋ

СТАРО
СРПСКО ПРАВО

ИЗДАЊЕ КЊИЖАРНИЦЕ РАЈКОВИЋА И ЂУКОВИЋА
БЕОГРАД — ТЕРАЗИЈЕ

ДЕО ЧЕТВРТИ

Р А З Н О

В Е Р А .

Вероисповест коју је држава признавала и штитила била је данашња источно-православна: њени припадници звали су се *христијани*, док су сви остали носили име *иноверци*, а припадници данашње католичке вероисповести *латини*. Овај однос државе према вери није значио да су иноверци стајали испод хришћана, а најмање да су латини били гоњени; ови су последњи, међу свима иноверцима, најбоље стајали, и они су уживали заштиту државну, имали своје свештенике и своје цркве; њима је једино пропаганда била забрањена. Када се говори о латинима, обично се мисли на рударско-трговачка насеља у самој земљи, а заборавља се да је један велики део приморја био насељен у већини латинима. Тек према овим двома вероисповестима стоје остале вере, које се зову вероватно "ина вера неверна". Међу њима држава зна изближе за *јеретике*, које гони и кажњава, па и њих не без претходне опомене, не пре но што им пружи прилику да се врате правој хришћанској вероисповести. Истина је да се под јеретцима некада и латини подразумевају, али ће то бити они пропагатори.

Законских мера у корист вере има две врсте: једним је циљ да веру заштите од спољних напада, другима да одрже чистоту вере и њених догми и поштовање њених прописа.

Од правних споменика једини се Душанов Законик бави положајем латинске вере и њених верних. Чл. 6 наређује да се сви азимити, то јест латини, који си напустили православље врате у крило своје цркве, и прописује казну усвајајући ону из закона светих отаца, а чланом 7 наређује се, као што је раније речено, на који ће се начин то обраћање постићи. Ми смо већ видели да правни положај латинских свештеника није био рђав, да су они шта више стајали донекле и изнад попова. По једном хрисовуљу њихови свештеници који имају винограде плаћају манастиру по чабар вина, али никакве друге работе не раде. Докле год остају пасивни латински свештеници уживају исту правну заштиту као и остали грађани, али чим почну пропаганду, они се изједначују са јеретцима, које пре треба изједначити за шизматицима. Такав се свештеник кажњава по прописима закона светих отаца. Да се јерес сматрала за најтежи случај види се из чл. 10 који и само бављење јеретика међу христијанима кажњава протеривањем и горењем по лицу. А

чл. 21 прописује веома замашну казну за онога који прода хришћанина у другу какву „веру неверну“, под чиме влада треба нехришћане разумети, само је нејасно шта значи продати; у сваком случају то се кажњава отсецањем руке и урезивањем језика. Да ли се бабунска реч има сматрати као пропаганда или као увреда, не може се рећи; мала прописана казна и место на коме се о њој говори дозвољавају пре тврдњу да је то била нека врста увреде, псовке.

Сви поданици стоје под црквеном влашћу у два погледа. По чл. 4 и 5 они који су већ христијани морају се управљати по прописима своје вере, јер Законик даје право епископима да на такве припаднике баце анатему и да их за свагда искључе, али тек после две-три опомене. У питању брака они су такође везани за верске прописе, јер је брак био предмет црквенога права и тамо детаљно регулисан, сем ређих случајева који су опште или посебне природе, изузеци. Тако Законик у чл. 2 забрањује да се ико венчава без епископског благослова или његова замењеника, свештеника, иначе се брак по чл. 3 сматра као и да не постоји. У хрисовуљима налазе се неки узуетни прописи који се односе на брак међу себрима разног занимања, о чему је већ било говора, али се у једном хрисовуљу Стевана Првовенчаног налази и један пропис¹⁾ о казнама за развод брака: изгледа као да је развод уопште забрањен и угрожен разним казнама у воловима и коњима, те тако властелин плаћа владоцу 6 коња, ако је ко од његових војника онда само 2 коња, ако је пак ко од сиримашних људи плаћа два вола; жена ако је властелинка плаћа као и муж, а ако је од нижих кажњава се против рода.

Иначе се овим стварима детаљније баве Градски Закон и Синтагмат.

ПРИВРЕДА.

Да је трговина била јако развијена и да је обрт достигао велике суме, може се зукључити и из разних трговинских прописа као и из знатних прихода од царина и са тргова. Прописи који регулишу саму трговину налазе се у две врсте извора: у Законику где се пре односе на трговински саобраћај и у хрисовуљима и поглавито трговачким уговорима, већином са Дубровником, где се првенствено регулишу финансијско-фискална и судска страна трговине. Трговински прописи односе се или на унутрашњу трговину или на спољну. Приходи се вазда зову једним именом царина; са малим варијацијама, али су они једном права царина а други пут тржишна такса, пијачарина. Обе ове врсте прихода уступане су често црквама и манастирима али се у

¹⁾ Зак. Споменици, стр. 573.

првом случају одређују количином а у другом временом. Прописи за унутрашњу и за спољну трговину подједнако су важили како за српске поданике тако и за стране, сем извесних повластица у корист ових последњих.

Принцип слободе трговања био је признат у чл. 118 и 122, како у погледу купца тако и у погледу продавца. Свакоме је трговцу остављено на вољу, а под тим именом треба разумети сваког оног ко има што да прода или купи, да се настани где хоће и ту своју робу да продаје или нову купује, све по слободно утврђеној цени. Мијатовић наводи једно место и тумачи га као да се мед могао продавати само по утврђеној цени: свокојако то остаје изузетак. Ко прекрши пропис из чл. 118 и намора каквог трговца или продавца уопште да на извесном месту против своје воље робу продаје, кажњава се новчаном казном у износу 500 перпера. А са 300 перпера се кажњавају цариник или властелин који задрже трговца од пута и тиме га спрече да прода или купи робу тамо где је био наумио. Исто је тако и сваки продавац чланом 121 заштићен од самовољне властеле која би хтела да га примора да своје производе прода на њиховим трговима а не да иде на „царске тргове“, а то су вероватно били они тргови у жупама где није било властелина већ државни чиновник какав. Ова се слобода потврђује још и у чл. 120 и 119 а казна важи она из члана 122, или можда и из чл. 118 јер је још Дечански био у једном хрисовуљу прописао казну од 500 перпера за онога који задржава трговце од вашара. Изузетака је било, али су то биле повластице, као Св. Ђорђе у Скопљу, што је једини могао на својим вашарима продавати вино, хлеб и месо¹⁾.

Са овим прописима у вези су и прописи из чл. 159 и 160. Први говори, као што смо већ видели, о штети коју путник претрпи ако га село не пусти да у њему преноћи, али је други много важнији јер у другом ставу даје право сваком путнику да од страже тражи да га прати до наредне страже, па чак прописује да су страже и кефалија дужни да му накнаде све што му којим било узроком на таком путу нестане.

Трговина у погледу времена, места, цене и предмета куповине и продаје била је остављена слободи уговарања. Постојао је само један изузетак у корист владоца као што се то види из једног уговора између Уроша и Дубровчана²⁾: када владаочево месо стигне на трг рад престаје докле год се оно не прода: друга се роба не сме продавати, а то је важило како за српске поданике тако и за странце.

Како се трговачки послови ни онда нису могли закључивати у облику прописаном за грађанске послове, то су и трговци уживали извесне повластице у доказном поступку, а

1) Зак. Спсменици, стр. 611.

2) Monumenta Serbica, LIII.

најважнија је била та што им је судила порота а не редован суд. Томе насупрот, деликти извршени на тргу, вашару, много се строжије кажњавају но иста дела учињена иначе где и кад.

Унутрашња трговина била је усредсређена на трговима, а њих је било три врсте, те је од тога и организација њихова зависила. На сеоским трговима кнез је био највиша власт, у варошима је ту власт представљао кефалија а на трговима у правом смислу био је цариник. Поред овога било је још и тргова на којима су држани пазарни дани краћи или дужи, вашари који су трајали више дана, који су држани чешће преко године. Најважнији су били они који су се спојили са каквом вароши или се сами у варош развили; ту су послови прављени свакога дана; поред чешћих важнијих годишњих вашара. На таквим је трговима био поред кефалије и један цариник. Та су три чиновника једини вазда надлежни за трговачке спорове, кнез, кефалија и цариник¹⁾.

Да је за послове на трговима плаћана извесна дажбина јасно је и лако доказати, али се не зна ни ко ју је плаћао, ни у којој висини, по којој мери, по вредности, по тежини, по комаду.

Најважнија дужност цариника, поред судско-полициске, била је израчунавање и наплаћивање ових такса и њихово достављање ономе коме припадају. Има места где стоји као да су манастирски људи ослобођени тих такса, али је то може бити значило да их плаћају манастиру а не држави²⁾.

Дажбине које су се плаћале на трговима и пијацама биле су две врсте и могле су се кумулирати: роба која се из иностранства увозила морала је прво платити увозну царину, већином на тргу преко кога се увозила, или на ономе месту где се распродаје³⁾; та роба плаћа и тржишну царину, која је изгледа била опет двојака: једна се плаћала само зато да би се роба могла продавати, јер се ван тргова уопште није смела ни продавати, а друга је била обична тржишна дажбина, пијачарина, можда и кантарина⁴⁾.

Велики, прави тргови, често су били, у доцније време, давани под закуп; под аренду је давано наплаћивање тих разних дажбина; има спомена да су три трговца закупили били тргове новобрдски и призренски⁵⁾; а друга тројица руднички трг⁶⁾.

Од прописа који одређују квалитет робе налазимо веома мало: на једном месту је забрањено продавати вино мешано са водом, и, како изгледа, мед преко одређене цене⁷⁾.

Да ли се наплаћивала и каква извозна царина, то се не може са извесношћу рећи. Судећи по једном извору из године

1) Ibidem, CXXVII,

2) Споменик III, стр. 29.

3) Monumenta Serbica, LIII, XLVI.

4) Ibidem. XV.

5) Медо Пуцић, о. с. Стр. 18.

6) Ibidem, стр. 19.

7) Monumenta Serbica, XXI.

1345¹⁾), где има помена о жалби Дубровчана на једног властелина који је на путу трг подигао па од њих и Срба подинар од товара робе наплаћивао, изгледа као да се плаћала некаква извозна царина, ако су у том споменику Дубровчани странци, увозници, а Срби извозници.

Увозна царина изгледа да се спочетка није ни плаћала, али је у доба Душана постојала и износила је 10% а плаћала се на једном тргу преко кога се уопште могла та роба и увозити²⁾; погласу тог истог извора једна врста робе била је ослобођена царине, али се не зна шта је била „велика“ а шта „мала“ роба.

Царски доходак није била никаква паушална царина ма за какву врсту робе, већ је ту суму Дубровник просто плаћао као данак старој српској држави, а у замену је уживао извесне повластице за своје трговце у земљи.

Транзитни саобраћај зависио је од дипломатских односа заинтересованих држава. Он је по правилу био слободан за сваку робу сем оружја: оно се није смело проносити за Грчку, Бесарабију, Бугарску и Угарску, иначе је бивало конфисковано³⁾. Често је и сам пролазак путницима кроз државу био забрањиван, али већином само за Бугарску.

Сви они трговци који нису били српски поданици били су ослобођени работа док се баве у земљи. Тако је био још Урош прописао⁴⁾ да се Дубровчани ослобођавају службе у војсци и да се њихови коњи не смеју узимати од стране државе ни уз накнаду, нити се уопште ма за какву цену смеју реквизирати.

Прописи, нарочито они којима је био циљ да се казнама необуздана властела и чиновници натерају на поштовање слободе трговања и трговаца и њихових привилегија, изгледа да нису свакада били поштовани. У Српским историским споменицима млетачког архива, објављеним у Гласнику, има доста примера да се Млечићи жале на насиља која се врше пад трговцима, или да наши владари уверавају њих да ће кривце ухватити и сваку штету накнадити.

Сем ограничења у погледу воденица, која смо поменули, у погледу шума о којима је било говора, има једно место у хрисовуљу једном, (Стевана Дечанског у чл. 47), по коме судећи као да је постојало извесно ограничење у пчеларству: ту се помињу воштане куће у којима себри једино смеју цедити восак, а другде да се не сме у граду подизати⁵⁾.

Као што се плаћала скеларина, изгледа да је и мост био извор прихода⁶⁾.

¹⁾ Ibidem C

²⁾ Ibidem, XLVI.

³⁾ Ibidem, CXXVII.

⁴⁾ Гласник XI, Српски историски споменици млетачког архива стр 330.

⁵⁾ Зак. Споменици. стр. 640.

⁶⁾ Споменик III, стр. 8.

Употреба воде била је такође регулисана, нарочито од Скопља на југ и исток, те нам није ни донета ни остављена од Турака већ од ондашњих избегличких таласа на север и северо запад. Обичајно право употребе, времене и локалне, воде сачувало се, изгледа исто, и данас.

Рудници су били својина владаочева, а давани су и под закуп. Рударство се почело јако развијати под Милутином, па је донело брз привредни полет и постепени прелаз ка новчаној привреди. Рударско право развило се из међународних и приватних уговора о закупу и експлоатацији рудника.

МЕЂУНАРОДНО ПРАВО.

У готово свим трговачким уговорима из разних времена — а они се донекле могу сматрати и као уговори о миру међународног карактера — предвиђа се случај да се мир између уговорача прекине и да настане ратно стање; за такав случај оставља се страним трговцима у Србији рок од шест месеци да ликвидирају своје послове и земљу напусте¹⁾. Ти прописи нису само онда били поштовани када је држава српска хтела да врши репресалије, случај који налазимо у једном документу којим се Дубровник жали што је његовим грађанима било наређено да у року од три дана напусте Ново Брдо.

Исто је тако било забрањено за дуг једног странца наплаћивати се из имања-другога.

Вреди забележити да стара српска држава није за себе задржала *ius naufragii*²⁾: нити је она нити су њени поданици смели присвајати робу са лађа пропалих на морској обали. Ту забрану налазимо у једном уговору Балшића из године 1385 у коме он и све раније закључене уговоре признаје и усваја. У *Acta Arhivi Veneti* налазимо за то много примера: или Млечићи извештавају српског владоца да је нека њихова галија претрпела бродолом и моле да се предузме све што треба како би се роба прикупила да се не би прибрежни становници ње докопали, или захваљују на послатој вредности пропале робе, али закерају што им није и последњи грош послат, као да се свакада све могло прикупити. У ранијим актима стоји, истина, да то право припада владоцу, али је се он уговорима свакад њега одрицао.

Међународне уговоре закључује сам владалац било лично било преко својих пуномоћника. Уговори ти могу бити свакојаке врсте, али се у њима појављује увек сам владалац а о држави се готово и не говори. Исто тако се закључују и

¹⁾ Monumenta Serbica CXXVII.

²⁾ Ово је међутим био случај са Фридрихом II и Виљемом Холандским.

уговори приватног карактера ондашњег, као што је један уговор Душана по ступању на престо¹⁾, када је извршио нешто што би се могло назвати консолидацијом дугова за што је дао у залогу царинске приходе са тргова.

Као што је већ било речено, после Душана приватно-судство над Дубровчанима држава је пренела на њихове консуле, који имају и извршну судску власт, јер странку која се не покори њиховој пресуди могу свезати и у затвору држати докле не плати оно на што је осуђена²⁾. Међутим, под првим краљем владалац је био једини надлежни судија за странце; под Урошем владалац суди само највеће деликте; под Душаном „царске“, остале жупски судија, а трговачке спорове тржишне судије: кнез, кефалија и цариник. И Дубровчани су некад уживали једну привилегију доказа: оставу су могли докаати заклетвом³⁾.

¹⁾ Гласник XXVII, стр. 286, 2⁶.

²⁾ Зак, Споменици, стр. 202 где кнез Лазар 1387 г. потврђује повластице дубровчанима.

³⁾ Monumenta Serbica, CXCV.

ПОГОВОР.

Средњевековна српска држава Душанова доба пружа ову слику:

Државна област, сем изузетака, дели се нејасно на земље, јасно и одређено на жупе, које садрже села, тргове и градове. Овим административним областима управљају, земљама велика и моћна властела, жупама кефалије, селима кнезови. Свака обласна јединица, жупа, село, трг, град, дугује према својој величини и значају и претежној привреди, разне работе, кулуке у општем, државном интересу, а извесне својим управницима.

Приватна имања на овим областима припадају као својина онима који их обрађују, а то су себри, и дугују држави, њеном преставнику владару и његовим преставницима чиновницима и властели разне данке (порезе) и работе (кулуке), великим делом да би се овима омогућило отправљање државних послова и извршење државних задатака, а мањим делом лично властели самој. Манастири, као повлашћене установе, на извесним имањима делимично или потпуно заступају државу, како би тим материјалним користима могли испуњавати своје социјалне задатке. Извесни комплекси припадају становницима обласних јединица.

Народ у држави живи и креће се потпуно слободно, обезбеђен у својим правима законима и независним судством, разликујући се, према својој економској моћи и делатности, према занимању и учешћу у отправљању државних функција, на: калуђерски ред, властелу, себре и отраке, сви будући равноправни материјално. Калуђерском реду равна се и више свештенство, те они, услед специјалне природе свог пословања у држави, уживају извесне привилегије, али не на уштрб осталог народа. Властела, услед непосредног учешћа у основним функцијама државе, такође. Себри, слободни људи, огромна већина народа, по свом претежном занимању названи меропси, власи, мајстори, сокалници и попови, живе заштићени од свачије семовоље у потпуној слободи, ограниченој једино у колико је било потребно да се спрече да избегавају својим обавезама према држави и њеним преставницима. Отроци, такође општим законима заштићени, малобројни, носе, привремено, последице свог ранијег рада и живота, услед чега су у својој слободи нешто ограниченији од себара.

Права и дужности појединих лица оваког народа регулисана су потанко законима, заштићена и обезбеђена ефикасним санкцијама.

Власти које оваквим народом у оваквој држави управљају, има у ствари само две: судска и управна. Управна је сконцентрисана у владоцу, који законодавством, пришитујући за мишљење властелу и више свештенство у сабору, као лица јавног права, у питањима од материјалног интереса по државу, објављује своју вољу у погледу начина управљања државом и народом, а преко извршних органа ту своју државну вољу остварује. Судови су потпуно независни, стоје једино под законом и над сваком другом влашћу и њеним преставником, који су сви судовима потчињени. Постављени од владоца, постављајући сами своје особље, судије суде све предмете, сем ретких изузетака, који, због личног и стварног момента спадају у надлежност владачеву, временог и личног у надлежност војвода, обласног и личног у надлежност тржишних власти, личног, имовинског и јавно-правног у незнатним предметима у надлежност властеле; чисто материјално потпорног у надлежност црквених власти. Судије, припадали редовном жупском суду, пороти, земљишном суду, или ком другом, уживају високу правну заштиту, али бивају и строго кажњавани за злоупотребе, јер је свака њихова радња, свакад писмена, потанко законом прописана. Органи извршне власти старају се, хиерархиски, обласно и стварно подељени, о извршењу управне воље владаоачеве. Полиција, крајишник, властелин, кефалија и кнез, старају се о јавној безбедности и о изласку на кулук, какав, кад, где и коме треба. Финансиске власти, казнац и цариник, прикупљају приходе државне: порезе, десетке, царине, пијачарине, судске таксе, казне и друго, непосредно или преко других органа власти. Делокруга и надлежност свих органа власти прописани су законом а свака злоупотреба строгом казном угрожена.

У старој српској слободној држави слободан народ слободно је живио, равноправан, учествујући, сваки према својој економској, умној и, изузетно, друштвеној снази, како у материјалном извршењу тако и у личном отправљању општих државних и посебних обласних задатака и циљева.

Резултати оваквог државног уређења били су: *опшће благосијање*, материјално, умно и душевно, *социјална ситаложеност* и *правна држава*.

Шта је од свега овога, после неколико векова турске владавине, остало, то се најбоље види из ових редова Мемоара Проте Матеје Ненадовића, који се односе на прву половину 1804 године

„Сад требало је народу суд оставити. Ја сам имао Кормчију и читао законе Јустинијанове и Мојсејеву строгост над јеврејима и испишем неколико параграфа из кормчије. Од којих побројаћу неке: 1. Ко би убио човека, да се убије и на коло метне. 2.

Ко отме девојку силом(као што је гдегде бивало а особито у каквим бунама, кад се судови побркају), тај женик, кум и стари сват шибу да трче а други штапови да се каштигују. 3. Ко украде јагње, прасе, коња или вола, тај да плати двоје и да се каштигује штаповима. 4. Ко утече из војске без допуштења, да трчи шибу. 5. Са страже који побегне, да се стреља. 6. Који се криво закуне и криво осведочи, тај ону сву штету за коју је сведочио, да плати, штаповима да се каштигује, и да му се никада ништа више не верује, да се за свагда лажом проглаша. 7. Кад се сваде и псују, који се превати за оружје, као пола убиства, да трчи шибу итд. 14, 15 ли пунктова. Сад у скупштини кажемо да ми сваки на своју страну с војском одлазимо, нахија остаје без старешине и суда, а народу који код кућа остаје требаће суда, зато нека скупштина изабере два поштена човека, да их у Кличевцу, немачком шанцу више Ваљева, оставимо. Скупштина повиче: „Ви старешине изаберите и именујте, да видимо које ви знате“. Ми представимо Петра Читака из Мушића Грбовића кнежине, и Јована Рабаса из села Рабаса, Сва скупштина одобри да су они поштени и прави кметови, и да им се даде власт да буду и судије. Сад ја пред народом прочитам оне пунктове које сам из кормчије преписао, како су стари цареви судили, бегенишу ли они и хоћемо ли овако. Ови сваки пункт један по један саслушају и повичу: „Тако, тако нек нам се суди, да нема глобе ни хатара“. Предамо те пунктове Читаку и два пандура, да иду у Кличевац да начине колебе и тамо да седе и суде: што не могу расудити да нама на Врачар у логор шаљу и да узму једнога свештеника из бранковичке цркве, јербо тамо их је доста било, да начине капелу макар од шта, да онде службу служе и Бога за војинство моле“.

Шта је овде из Јустинијанових закона и из Мојсејеве строгости, а шта је из Душанова Законика, који именованом Матија не помиње, то се одмах види; у осталим пунктовима морало је бити још и више позајмица из Душанова Законика.

Како било, ово је добар против доказ оним нашим историчарима, и најчувенијим, који не могу да се нахвале Турака што су у освојеним областима остављали установе и обичаје не дирајући у њих.

МИНИСТАРСТВО ВОЈНО

ЗАКОН

О

КОНВЕНЦИЈИ

ЗА

ПОВОЉШАЊЕ СУДБИНЕ
РАЊЕНИКА И БОЛЕСНИКА У ВОЈСЦИ
ЗА ВРЕМЕ РАТА

Београд

ШТАМПАРСКА РАДНОНИЦА МИНИСТАРСТВА ВОЈНОГ

1909.

МИ
П Е Т А Р I

ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ И ВОЉИ НАРОДНОЈ

Краљ Србије

ПРОГЛАШУЈЕМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ,
ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА САЗВАНА У ПРВИ
РЕДОВАН САЗИВ ЗА 1. ОКТОВАР 1908. ГОДИНЕ.
НА XXVI РЕДОВНОМ САСТАНКУ ДРЖАНОМ 17.
ЈАНУАРА 1909. ГОДИНЕ, РЕШИЛА, И ДА
СМО МИ ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО

ЗАКОН

који гласи:

К О Н В Е Н Ц И Ј А

за побољшање судбине рањеника и болесника
у војсци за време рата.

ГЛАВА I

О рањеницима и болесницима

Члан 1.

Свима војницима, и другим лицима званично придодатим војсци, без разлике народности, ако допадну рана или болести, припада заштита и нега од оне зараћене стране, у чијој власти буду.

При свем том, она зараћена страна која је принуђена да напусти своје рањенике и болеснике, оставиће с њима своје

противнику, у колико то војне прилике допуштају један део свога санитетског особља и материјала, да би допринела њиховом неговању.

Члан 2.

Рањеници и болесници једне војске, који падну под власт непријатеља, сматрају се као његови заробљеници и на њих се примењују општа правила међународног права о ратним заробљеницима, али им у смислу горњег члана припада право на неговање. Међу тим зараћеним странама оставља се слобода, да између себе, у погледу на своје заробљене рањенике или болеснике, уговоре извесне изузетне и повласне погодбе, које оне нађу за корисне. Оне ће, на име, имати право да закључе:

Да после битке узајамно врате рањенике и болеснике остављене на бојном пољу;

Да врате у њихове земље оне рањенике и болеснике, који су или оздравили или су доведени у тако стање да могу поднети пут, ако их не би хтели задржати као заробљенике;

Да предаду каквој неутралној држави, а по њеном пристанку, рањенике и болеснике противничке стране, под условом,

да их та неутрална држава интернира до краја трајања непријатељства.

Члан 3.

После сваке битке, онај који поседне бојиште предузеће мере да пронађе рањенике и да заштити, како њих тако и мртве, од пљачке и злостављања.

Стараће се, да се пре сахране или спаљивања мртваца пажљиво прегледају њихови лешевеи.

Члан 4.

Свака зараћена страна послаће, чим то буде могуће, државним или војним властима противничке стране значке или војне исправе нађене на умрлима; а такође и поименични списак рањеника и болесника које покупи.

Зараћене стране извештаваће се узајамно о интернирању, о променама у том интернирању, као и о примању у болнице и о смртним случајевима међу рањеницима и болесницима које су они заробили. Оне ће покупити све што је лична њихова својина, ствари од вредности, писма и т. д. а што се буде нашло на бојном пољу или што оставе рањеници или болесници, који умру по разним санитарским заводима и установама, па ће то

доставити заинтересованима преко њихових земаљских власти.

Члан 5.

Војне власти моћи ће апеловати на милосрђе становника, да би под њиховим надзором покупили и неговали војне рањенике и болеснике; оне ће онима, који се одазову њиховом позиву, поклонити нарочиту заштиту и извесне повластице.

ГЛАВА II

О санитарским установама и заводима

Члан 6.

Свака зарађена страна дужна је да поштује и штити покретне санитарске установе, т. ј. оне, које су намењене да прате војску у рату, и сталне заводе намењене санитарској служби

Члан 7.

Заштита санитарских установа и завода престаје, ако се употребе у циљу да се нанесе штета непријатељу.

Члан 8.

Не сматра се као узрок, да се некој санитарској установи или заводу одузме заштита осигурана чланом 6.:

1. Ако њено особље буде наоружано и ако употреби оружје у својој личној одбрани или у одбрани својих болесника или рањеника;

2. Ако је у оскудици наоружаних болничара чува један одред или цела стража снабдевена уредним овлашћењем;

3. Ако се у њој нађе оружја и муниције, које је одузето рањеницима а није још упућено где треба.

ГЛАВА III

О о с о б љ у

Члан 9.

Све особље коме је искључиво дужност: прикупљање, пренос и неговање рањеника и болесника, и администрација санитетских установа и завода, и свештеници у војној служби, имају права на поштеду и заштиту у свима приликама; ако падну у руке непријатељу, неће се сматрати као ратни заробљеници.

Ове се одредбе односе и на санитетске страже у случају предвиђеном чланом 8. тачка 2.

Члан 10.

У особље, поменуто у горњем члану, убројава се и особље добровољних дру-

штава за указивање помоћи рањеницима, која су призната и овлашћена од својих власти кад је на служби при војним санитарским установама и заводима под условом да буде потчињено војним прописима.

Свака је држава дужна да стави до знања другој држави, било за време мира или у почетку или за време трајања непријатељства, али на сваки начин пре но што се употребе, имена оних друштава, којима је дозволила да помажу, под њеном одговорношћу, званичну војну санитарску службу.

Члан 11.

Друштво признато у неутралној земљи не може да помаже својим персоналом и својим установама једној зараћеној страни, без предходног одобрења своје владе и пристанка саме зараћене стране.

Она зараћена страна, која прими помоћ, дужна је да, пре но што је употреби, извести о томе свога непријатеља.

Члан 12.

Особље назначено у чл. 9., 10. и 11. продужиће, и пошто падне у руке непријатељу, да врши своју дужност под његовом управом.

Кад његова помоћ не буде више неопходна, биће враћено својој војсци или у своју отаџбину у роковима и правцима сагласним са војним захтевима.

Они ће у том случају понети собом ствари, инструменте, оружје и коње, који су њихова сопственост.

Члан 13.

Непријатељ ће осигурати особљу назначеном у члану 9. за све време док је у његовој власти исте припадљености и плату као особљу истога ранга у својој војсци.

ГЛАВА IV

О материјалу

Члан 14.

Покретне санитарске установе задржаће ако падну у руке непријатељу, свој материјал, разумевајући у то и запрегу, ма каква била транспортна средства и особље које транспорт врши.

Међутим, надлежне војне власти имаће право, да се њиме послуже за неговање болесника и рањеника. Враћање материјала вршиће се под условима предвиђеним за враћање санитарског особља и, у колико је могуће, у исто време.

Члан 15.

Зграде и материјал сталних установа подчињене су ратном праву, али не могу бити употребљени за какав други циљ, до год буду потребне рањеницима и болесницима.

При свем том команданти активних трупа могу њима располагати у случају преке војне потребе, постаравши се претходно за судбину рањеника и болесника који се у њима налазе.

Члан 16.

Материјал друштава за указивање помоћи, која су под заштитом конвенције у смислу одредаба које је она донела, сматра се као лична својина и као таква мора бити поштеђена у свима приликама, изузимајући право реквизиције, које је признато зараћеним војскама према ратном праву и обичајима.

ГЛАВА V

О возовима за евакуисање рањеника

Члан 17.

Са возовима који служе за евакуисање рањеника поступаће се као са покретним санитарским установама, изузимајући следеће специјалне одредбе:

Кад непријатељ ухвати санитарски транспорт, може, ако то војне потребе изискују, да га упути другим правцем (disloquer), узимајући на своје старање рањенике и болеснике који се у њему налазе.

У том случају, обавеза за враћање санитарског особља, предвиђена чл. 12., преноси се и на све војно особље придодато транспорту, или на страже транспорта снабдевеним уредним пуномоћијем.

Обавеза за враћање санитарског материјала, предвиђена чл. 14., примењује се и на железничке влакове и лађе за унутрашњу пловидбу, које су нарочито организоване за евакуисање рањеника, а исто тако примењује се и на прибор смештен на обична кола, влакове и лађе, које припадају санитарској служби.

Друга војничка кола, која не припадају санитарској служби, могу бити заједно са запрегом заплењена.

Грађанско особље и сва разна транспортна средства добивена реквизицијом, подразумевајући у то и жељезнички материјал и лађе употребљене за транспорт, потпадају општим правилима међународнога права.

ГЛАВА VI

О з н а к у

Члан 18.

У част Швајцарске, хералдични знак „Црвени Крст на белом пољу“, који је постао из боја застава швајцарске федерације, задржат је и даље као амблем и знак војне санитетске службе.

Члан 19.

Тај знак налази се на заставама, на повесци, као и на свом материјалу, који је намењен санитетској служби, а по дозволи надлежних војних власти.

Члан 20.

Особље заштићено чл. 9. став 1. и чл. 10. и 11. носи притврђену на левој руци повеску са Црвеним Крстом на белом пољу. Свака повеска мора бити жигосана и издата од надлежне војне власти. Лица, која су у војној санитетској служби а не носе униформу, морају поред тога имати и сведоцбу о идентитету.

Члан 21.

Застава конвенције сме се истаћи само на оним санитетским установама и заводима, који према њеним одредбама имају

права на заштиту, а по дозволи војних власти. Поред ње истиче се и народна застава оне зараћене стране којој установа или завод припада.

Али ако каква војна санитетска установа падне у руке непријатељу, онда она истиче само заставу Црвенога Крста. све до год је у тој ситуацији.

Члан 22.

Санитетске установе неутралних земаља, које под условима предвиђеним чл. 11. добијају дозволу да указују помоћи, дужни су поред заставе Црвенога Крста, истаћи и народну заставу оне зараћене стране којој помоћ указују.

Одредбе из другог става горњег члана примењују се и на њих.

Члан 23.

Знак „Црвенога Крста на белом пољу“, и речи „Црвени Крст“ или „Женевски Крст“, смеју се употребљавати за времена рата а и за време мира само у циљу да заштите или обележе санитетске установе и заводе, особље и материјал, који су под заштитом Женевске Конвенције.

ГЛАВА VII

О примени и извршењу конвенције

Члан 24.

Одредбе ове конвенције обавезне су само на силе уговорнице у случају рата између двеју или више њих међу собом. Ове одредбе престају бити обавезне, кад једна зараћена страна, није потписница конвенције.

Члан 25.

Главни команданти зараћених војска морају се побринути за детаљно извршење горњих чланова, а тако исто и за непредвиђене случајеве, према упуштвима својих влада и у смислу општих начела ове конвенције.

Члан 26.

Владе потписнице предузеће потребне мере да упознају своје трупе, а нарочито заштићено особље, са одредбама ове конвенције и да је ставе до знања своме становништву.

ГЛАВА VIII

О сузбијању злоупотреба и иступима

Члан 27.

Владе потписнице, чији закони не би били данас довољни, обвезују се да предузму или да предложе својим законодавним телима, потребне мере, да се спречи у свако доба приватним лицима или удружењима, осим оних која на то имају права на основу ове конвенције, употреба амблема или назива Црвеног Крста, или Женевског Крста, а нарочито у трговачким циљевима као фабричке или трговачке марке.

Забрана употребе амблема или назива о коме је реч, постаће обавезна почевши од дана, који дотична законодавна тела одреде, а најдаље пет година после ступања у важност ове конвенције. Чим овај закон ступи у живот, никоме није више слободно да употреби као фабричну или трговачку марку, која је противна овој забрани.

Члан 28.

Владе потписнице обвезује се такође, да, у случају недовољности својих војних

казнених закона, предузму, или да предложе својим законодавним телима, потребне мере за сузбијање у ратно доба пљачкања, и злостављања рањеника и болесника који припадају војскама од стране појединаца, као и да се злоупотреба заставе и повеске Црвенога Крста од стране војника или приватних личности, које не потпадају под заштиту ове конвенције, казне као бесправно присвајање војничких знакова.

Оне ће узајамно саопштити једна другој, преко Швајцарског Савезног Већа, одредбе које се односе на то сузбијање најдаље за пет година после ратификације ове конвенције.

Опште одредбе.

Члан 29.

Ова конвенција биће ратификована што је могуће пре.

Ратификације ће се предавати у Берну.

О предаји сваке ратификације направити ће се протокол, чија ће се правилно потврђена копија послати дипломатским путем свима државама уговорницама.

Члан 30.

Ова конвенција ступа у живот за сваку државу шест месеца по предаји своје ратификације.

Члан 31.

Ова конвенција, пошто буде надлежно ратификована, замениће конвенцију од 22. августа 1864. године у односима између држава уговорница.

Конвенција од 1864. године остаје у важности у међусобним односима држава које су се потписале, а које не би ратификовале ову конвенцију.

Члан 32.

Ову конвенцију могу, до 31. идућег децембра, потписати све државе заступљене на конференцији, која је била отворена у Женеви 1906. године као и државе, које нису биле заступљене, али су потписале конвенцију од 1864. године.

Оне државе, које до 31. децембра 1906. године не буду потписале ову конвенцију, моћиће на њу дати пристанак доцније. Свој пристанак на конвенцију саопштиће писменим путем Швајцарском Савезном Већу, које ће о томе извести све државе уговорнице.

Остале државе могу да траже на исти начин да конвенцији приступе, али њихова ће тражња имати вредности само тако, ако се у року од године дана, од дана предаје нотификације Савезном Већу, ни једна држава преко овога не буде томе противила.

Члан 33.

Свака од држава уговорница има права да одустане од конвенције. Овај одустанак имаће вредности тек после годину дана од дана писменог саопштења Швајцарском Савезном Већу, које ће о томе одмах извести све државе уговорнице.

Овај одустанак вредиће само за ону државу, која га буде нотифицирала.

У потврду овога, пуномоћници су потписали ову конвенцију и ударили на њу своје печате.

Рађено у Женеви шестог јула хиљаду девет стотина шесте године, у једном једином примерку, који ће се чувати у Архиви Швајцарског Савеза и чије ће се оверене копије разаслати дипломатским путем свима силама уговорницама.

Препоручујемо Нашем Министру Војном, да овај Закон обнародује, свима Нашим Министрима да се о извршењу његову старају; властима пак заповедамо

да по њему поступају, а свима и свакоме
да му се покуравају.

30. јануара 1909. год.

у Београду.

ПЕТАР с. р.

(М. П.)

*Видео и ставио државни печат,
чувар државног печата,*

Министра Правде,

К. Л. Тимотијевић с. р.

Председник Министарског Савета,

П. Велимировић с. р.

Министар унутрашњих дела,

Св. Милосављевић с. р.

Министар просвете и црквених послова

Андра Николић с. р.

Министар иностраних дела,

Д-р М. Ђ. Миловановић с. р.

Министар финансија,

Д-р М. М. Поповић с. р.

Министар народне привреде,

К. Д. Главинић с. р.

Министар грађевина,

М. Савчић с. р.

Министар правде,

К. Л. Тимотијевић с. р.

Министар војни,

почасни ађутант Њ. В. Краља,

генерал,

Мих. Живковић с. р.

Исп. б.

39291

6

ПРЕГЛЕД НОВИХ КЊИГА

1. САБОР ЈУНАКА: ПРЕЦИ, НАШИ ОСЛОБОДИОЦИ ИЗ ВРЕМЕНА ПРВОГ И ДРУГОГ СРПСКОГ УСТАНКА
Приредио Петар Жебељан
Београд: Лагуна, 2019.
2. ПОСТАНАК: ВЕЛИКА ИСТОРИЈА
Дејвид Кристијан
Београд: Лагуна, 2019.
3. ПРИЧЕ О РЕЧИМА
Сакупио Вук Караџић
Београд: Лагуна, 2019.
4. ПРОТИВЗАКОНИТИ РАТОВИ
Данијеле Ганзер
Београд: Лагуна, 2018.
5. ПРОВАЛИЈА
Фернандо Ваљехо
Београд: Лагуна, 2019.
6. ПУТЕВИ СВИЛЕ: НОВА ИСТОРИЈА СВЕТА
Питер Франкопан
Београд: Лагуна, 2018.
7. РАЧУН
Јонас Карлсон
Београд: Лагуна, 2016.
8. РАТНО СВЕТЛО
Мајкл Ондаче
Београд: Лагуна, 2019.
9. РОМАН О ПИЈАНСТВИМА
Игор Маројевић
Београд: Лагуна, 2019.
10. РОВИЊСКА ВРАТА У ВРЕМЕ ПУЖЕВА И СУНОВРАТА
Ивана Прокић
Београд: Лагуна, 2019.
11. СА СВАКИМ ДАХОМ
Николас Спаркс
Београд: Лагуна, 2019.
12. САХРАНИТЕ МИ СРЦЕ КРАЈ РАЊЕНОГ КОЛЕНА: ИНДИЈАНЦИ О ИСТОРИЈИ АМЕРИЧКОГ ЗАПАДА
Ди Браун
Београд: Лагуна, 2019.

13. САЈБЕРПСИХОЛОГИЈА: ЖИВОТ НА МРЕЖИ:
К@КО НАС ИНТЕРНЕТ МЕЊА
Катарина Кацер
Београд: Лагуна, 2019.
14. САРУМ: ТОМ 1, 2 и 3
Едвард Радерфурд
Београд: Лагуна, 2019.
15. САСВИМ ОБИЧНА ПОРОДИЦА
Матијас Едвардсон
Београд: Лагуна, 2019.
16. СЕСТРА СИГМУНДА ФРОЈДА
Гоце Смилевски
Београд: Лагуна, 2019.
17. ШЕТЊА ЗА ПАМЋЕЊЕ
Николас Спаркс
Београд: Лагуна, 2019.
18. СВЕ У СВЕМУ: ИЗАБРАНЕ И НОВЕ ПРИЧЕ
Ивана Димић
Београд: Лагуна, 2019.
19. СВЕТО ПО ГАРПУ
Џон Ирвинг
Београд: Лагуна, 2019.
20. ТАМО ЈЕ ОВДЕ
Маја Лалевић Пишчевић
Београд: Лагуна, 2019.
21. ТЕОДОРИН ПРСТЕН
Вања Булић
Београд: Лагуна, 2019.
22. ТЕСЛА: ПРОНАЛАЗАЧ МОДЕРНОГ
Ричард Мансон
Београд: Лагуна, 2019.
23. УБИСВЕТ
Синиша Соћанин
Београд: Лагуна, 2019.
24. УКРАДЕНИ РОМАН
Јовица Аћин
Београд: Лагуна, 2018.
25. УНУТРАШЊЕ ДВОРИШТЕ
Горан Петровић
Београд: Лагуна, 2019.

26. ВЕЛИКИ КНЕЗ
Биљана Гојковић
Београд: Лагуна, 2019.
27. ВЕЛИКИ ПАД
Петер Хандке
Београд: Лагуна, 2019.
28. ВЕНЕЦИЈАНСКА МАСКА
Розалинд Лејкер
Београд: Лагуна, 2019.
29. ВИЛА НА ДЕДИЊУ
Иван Ивањи
Београд: Лагуна, 2019.
30. ЗА СУТРА НАЈАВЉУЈУ КОНАЧНО РАЗВЕДРАВАЊЕ
Бранко Росић
Београд: Лагуна, 2019.
31. ЗАБЛУДА СВЕТОГ СЕБАСТИЈАНА
Владимир Табашевић
Београд: Лагуна, 2019.
32. ЗАПИСИ НА САЛВЕТИ: ОДАБРАНИ ЕСЕЈИ
Чеслав Милош
Београд: Лагуна, 2019.
33. ЗАТОЧЕНИЦИ ГЕОГРАФИЈЕ: ДЕСЕТ МАПА
КОЈЕ ВАМ ГОВОРЕ СВЕ ШТО ТРЕБА ДА ЗНАТЕ
О ГЛОБАЛНОЈ ПОЛИТИЦИ
Тим Маршал
Београд: Лагуна, 2019.
34. ЗИМСКИ ВОЈНИК
Данијел Мејсон
Београд: Лагуна, 2019.
35. ЖИВОТ БЕЗ КРПЕЉА
Ведрана Рудан
Београд: Лагуна, 2019.
36. ЖИВОТ И ДОБА МАЛОГ ГРОМА:
ПУТОВАЊА КРОЗ МОЈЕ ДЕТИЊСТВО
Бил Брајсон
Београд: Лагуна, 2018.
37. ЗЛАТНА ОБАЛА
Нелсон де Мил
Београд: Лагуна, 2010.

38. ЗЛАТНО РУНО: ФАНТАЗМАГОРИЈА: КЊИГА 1.
Борислав Пекић
Београд: Лагуна, 2018.
39. ЗВОНА СТАРОГ ТОКИЈА
Ана Шерман
Београд: Лагуна, 2010.
40. ДИСАЊЕ У МЕРМЕР
Лаура Синтија Черњаускајте
Београд: Лагуна, 2019.
41. ДВАДЕСЕТ СТЕПЕНИКА И ДРУГЕ ПРИЧЕ
Елија Кореја
Београд: Лагуна, 2019.
42. ФРИДА
Хејден Херера
Београд: Штрик, 2019.
43. КУЋА У ПЛАМЕНУ
Камила Шамси
Београд: Штрик, 2019.
44. МИНИ ЈЕ ПОТРЕБАН ПРОСТОР ЗА ВЕЖБУ
Дорте Норс
Београд: Штрик, 2019.
45. МИ СМО ТИ
Голназ Хашемзаде Бунде
Београд: Штрик, 2018.
46. ПОСЛЕ УДАРЦА
Дорте Норс
Београд: Штрик, 2019.
47. ПРЕ НЕГО ШТО ПАДНЕ НОЋ
Рејналдо Арена
Београд: Штрик, 2019.
48. УПУТСТВА ЗА СПАСАВАЊЕ СВЕТА
Роса Монтеро
Београд: Штрик, 2019.
49. ЗНАМ ЗАШТО ПТИЦА У КАВЕЗУ ПЕВА
Маја Анђелоу
Београд: Штрик, 2019.
50. ТАТА МОРА ДА ЈЕДЕ
Мари Ндиај
Београд: Штрик, 2018.

51. ПРИЧЕ ЈУСУФА ТАДРОСА
Адил Исмат
Зрењанин; Нови Сад: Агора, 2018.
52. ЛЕГИЈА СТРАНАЦА
Кларис Лиспектор
Зрењанин; Нови Сад: Агора, 2018.
53. ДЕЦА НАШЕ УЛИЦЕ
Нагиб Махфуз
Зрењанин; Нови Сад: Агора, 2019.
54. ОПАСНЕ РЕЧИ: РАЗМИШЉАЊА ЈЕДНЕ КЊИЖЕВНИЦЕ: ЕСЕЈИ
Луиса Валенсуела
Зрењанин; Нови Сад: Агора, 2019.

PREPORUČUJEMO

1. Nikola Moravčević: **MARKO MRNJAVČEVIĆ: Istorijski roman o nepoznatom srpskom kralju** / Beograd: Arhipelag, 2016.

Preuzeto sa sajta: <http://www.arhipelag.rs/knjige/marko-mrnjavcevic/>

Novi istorijski roman Nikole Moravčevića *Marko Mrnjavčević* u središte svoje pažnje postavlja neobičnu ličnost srpske istorije koja je neuporedivo poznatija po svojoj epskoj dimenziji.

Predstavljajući Marka Mrnjavčevića kao nepriznatog srpskog kralja, odbačenog od vlastele svoga vremena, pritisnutog maričkom tragedijom u kojoj je stradao njegov otac i nestala moć njegove feudalne oblasti, da bi potom bio prisiljen da postane turski vazal, Nikola Moravčević sugestivno oblikuje priču u kojoj pratimo jedno uskomešano istorijsko doba i jednog junaka koji će kasnije postati legendarni Marko Kraljević.

Otuda se u Moravčevićevom romanu ukazuje istorijski Marko Mrnjavčević, pa utoliko i razumljiviji savremenim čitaocima i čak uzbudljiviji kao akter događaja u kojima su se pomešali istorija i njegova lična sudbina.

Razdvajajući istoriju i mit, činjenice i epsko predstavljanje istorijskih ličnosti, Nikola Moravčević je napisao uzbudljiv i utemeljen istorijski roman u kome vidimo pravog Marka Mrnjavčevića, čoveka od krvi i mesa, od istorijske uloge i lične drame.

2. Nikola Moravčević: **NESREĆNI KRALJ: Strana sužanjstva Stefana Dečanskog** / Beograd: Arhipelag, 2019.

Preuzeto sa sajta: <http://www.arhipelag.rs/knjige/nesrecni-kralj/>

Istorijski roman o Stefanu Dečanskom koga pisac doživljava kao najnesrećnijeg srpskog kralja koga je otac prognao i oslepeo, a sin u uspejoj pobuni zadavio.

U središtu romana su višegodišnja strana ropstva Stefana Dečanskog, najpre u tatarskom logoru na ušću Dnjestra u Crno more, gde je bio talac tatarskog kana Nogaja, potom i u Carigradu, gde ga otac posle oslepljenja šalje u progonstvo.

Uzbudljiva priča, nedovoljno poznata istorija, izuzetna istorijska figura obeležena ljudskom patnjom.

3. Mihajlo Pantić: **SOLVITUR SCRIBENDO: Osmi puzzle** / Beograd: Arhipelag, 2019.

Preuzeto sa sajta: <http://www.arhipelag.rs/knjige/solvitur-scribendo/>

Knjiga eseja, kritičke proze i priča Mihajla Pantića.

O novom nomadizmu ili novom analfabetizmu, o pisanju iz nezadovoljstva i o pisanju iz nemira, o kreativnom pisanju, o junu 1968. u srpskoj prozi, o Albancima u srpskoj književnosti, o NIN-ovoj nagradi u poslednjoj deceniji.

Dijalozi o pisanju, o vinu i o ljubavi.

Priče i lični mitovi o vinu i o Novom Beogradu, kao i jedna nezavršena priča Laze Lazarevića, koja napokon biva dovršena u pripovedačkoj radionici Mihajla Pantića.

Polazeći od latinske izreke „solvitur scribendo” (pisanje rešava), Mihajlo Pantić ispisuje uzbudljivu hroniku svakodnevice i književnosti.

4. Hudio Kortasar: **ČASOVI KNJIŽEVNOSTI** / Beograd: Čigoja štampa, 2018.

Preuzeto sa sajta: http://www.chigoja.co.rs/casovi_knjizevnosti_hulio_kortasar

U ovoj knjizi poznati hispanoamerički i svetski nobelovac razgovara sa studentima o književnim i drugim temama na vrlo neposredan ali pronicljiv način. Hudio Kortasar, autor čuvenog romana *Školice* i brojnih nezaboravnih pripovedaka, ovoga puta izlazi pred čitaoce kao nimalo uobičajeni predavač, u isto vreme i prijateljski raspoloženi sagovornik, i narator jedne nezavršive priče, koja se zove Umetnost.

Kortasar je jeseni 1980. prihvatio da održi dvomesečni kurs predavanja o književnosti na Berkliju. Kao što je i očekivano, to nisu bili časovi podučavanja, već serija razgovora sa studentima o raznim temama iz umetnosti, politike, društva...

Govorio im je o aspektima fantastičke priče, o muzikalnosti i humoru, ludičnosti, erotizmu, mašti i stvarnosti, kao i o socijalnim temama i jezičkim zamkama. Poseban čas ticao se njegovog predavanja o samome sebi kao piscu, o njegovim počecima, inspiraciji i razvitku, pa tako saznajemo o nastajanju njegovih priča ili romana, o procesu pisanja, o tome kako su uopšte rođeni hronopiji i drugi njegovi junaci.

U ovih trinaest sati snimka, odnosno usmenog Kortasara, čitalac će naći bezmalo isto bogatstvo koje nalazi i u njegovim pisanim delima i uživati u nepretencioznim časovima književnosti, pre svega, ali i u mnogim drugim granama ljudskog postojanja ili nedoumica.

5. Vladan Dobrivojević: **ZENON I ZARATUSTRA I–II** / Beograd: Čigoja štampa, 2019.

Preuzeto sa sajta: http://www.chigoja.co.rs/zenon_i_zaratustra_vladan_dobrivojevic

Dobrivojevića bih mogao usporediti s redateljem Andrejom Tarkovskim ili sa jednim drugim glomaznim magom, Belom Tarom. Ista nesposobnost da se igra prema unaprijed propisanim pravilima, ista gotovo svetačka zadubljenost u temu i formu koju ta tema iziskuje, ista ta nevjerojatna uveličanost koja omogućuje da se vide i najsitnije pore na najsitnijim slitinama. Jer, važno je znati – da se ne bi netko ponadao ovlašnome spasenju – ovo nisu knjige, ovo su stilistički, tematski i formalni oceani današnjega književnog trenutka. Svijet koji Dobrivojević prikazuje posve je premrežen lancima vlasti, događa se u zastrašujućim pejzažima maksimalno razrađenih mehanizama čije kotače možemo vidjeti i u suvremenosti, a njegovi se junaci nastoje orijentirati prema svjetlosti, to jest nastoje izaći iz, kako je govorio Eugen Fink, „zapta i odgoja, prerastajući, preboljevajući taj svijet u sebi...” Sve u svemu, roman *Zenon i Zaratustra* je knjiga strave i pameti.

Dario Grgić, iz Predgovora

6. Anilda Ibrahimi: **LJUBAV I RITE VREMENA** / Beograd: Rende, 2019.

Preuzeto sa sajta:

https://www.delfi.rs/knjige/144204_ljubav_i_rite_vremena_knjiga_delfi_knjizare.html

U romanu *Ljubav i rite vremena* nastojala sam da opišem Srbiju i Srbe daleko od uobičajenih komentara o Balkanu i bolesnih nacionalizama. Verujem da sam bila pravedna u oživljavanju predivnih likova – Srba, Miloša i Zlatana, kao i svih ostalih. Nadam se da će knjiga biti prevedena u Srbiji i zbog toga što treba da se pokaže da postoje Albanci koji, zajedno sa braćom iz Srbije, streme ka novom evropskom društvu.

Anilda Ibrahimi

Anilda Ibrahimi rođena je 1972. u lučkom gradu Valoni, u komunističkoj Albaniji. Studirala je savremenu književnost u Tirani i radila za brojne radio i TV stanice, kao i za pisane medije. Godine 1994. odlazi iz Albanije i neko vreme provodi putujući po Evropi. Prvo se zaustavlja u Švajcarskoj, gde objavljuje svoju prvu zbirku pesama *Kristal tuge* (1996). U Italiju odlazi 1997, gde nastavlja da radi kao novinar i postaje savetnik u Italijanskom izbegličkom savetu. Njen prvi roman *Crveno poput neveste* Rende objavljuje 2013.

7. Vladeta Janković: **ANTIČKE IZREKE: Poreklo – smisao – upotreba** / Beograd: Laguna, 2018.

Preuzeto sa sajta: https://www.laguna.rs/n3829_knjiga_anticke_izreke_laguna.html

I kada ispravno upotrebimo izraz „Damoklov mač”, da li zaista znamo ko je bio Damokle? Kada kažemo da je otvorena „Pandorina kutija”, jesmo li sasvim sigurni ko je bila Pandora i kako je došla da svoje kutije? Da li, pošteno govoreći, stvarno pamtimo ko je, kada i zbog čega rekao da je „kocka bačena”, čime je Tantal zaslužio svoje muke i kakve su te muke zaista bile, odakle potiče izraz „lupus in fabula”, kako se to javlja „deus ex machina” i ko je prvi kome dao „jabuku razdora”? Šta zapravo znači da je „čovjek mera svih stvari”, i zašto se kaže da je „istina bliži prijatelj nego Platon”?

Svrha ove knjige je da na ovakva pitanja jasno i zabavno odgovori, da tako proširi okvire naše opšte kulture i pomogne nam da se tačnije i slikovitije izražavamo.

Iza svake od izreka protumačenih u novoj knjizi autora *Mitova i legendi* stoji priča o nekom mitskom ili istorijskom događaju ili ličnosti iz antike – što je ostavilo traga i u delima likovne umetnosti kojima je knjiga ilustrovana.

8. Andrej Makin: **ARHIPELAG ZA DRUGI ŽIVOT** / Beograd: Paideia, 2019.

Preuzeto sa sajta:

https://www.delfi.rs/knjige/143624_arhipelag_za_drugi_zivot_knjiga_delfi_knjizare.html

Na rubu ruskog Dalekog istoka, u dahu Tihog okeana, leže zemlje koje kao da beže od istorije... Ko je taj zločinac s više lica, koga Pavel Garcev i njegovi drugovi moraju zarobiti kroz neizmernost tajge? Ovo je avantura dugog lova na čoveka koji nam je ispričan u ovom snažnom istraživačkom romanu. To je ujedno i izvanredan dijalog, gotovo izvan sveta, između

iscrpljenog vojnika i tajanstvenog plena koji progoni. Kad Pavel sazna pravi identitet begunca, njegov će se život okrenuti naopačke. Lov poprima uzbuđljivu dimenziju, dok se na horizontu pojavljuje arhipelag Šantar: tamo gde je „drugi život” moguć, u krhkoj večnosti ljubavi.

7

ЛИСТА НАЈЧИТАНИЈИХ КЊИГА

**ЛИСТА НАЈЧИТАНИЈИХ КЊИГА У БИБЛИОТЕЦИ УПРАВЕ
ЗА ПЕРИОД НОВЕМБАР–ДЕЦЕМБАР 2020. ГОДИНЕ**

1. КРАЉЕВСТВО
Ју Несбе
Београд: Лагуна, 2020.
2. ПОГЛЕДАЈ ШТО ЈЕ МАЧКА ДОНИЈЕЛА
Анте Томић
Београд: Лагуна, 2020.
3. ПРИЧА О НОВОМ ПРЕЗИМЕНУ: 2. ДЕО
Елена Феранте
Београд: Воока, 2017.
4. КАНЦЕ. КАНЦЕ 2: ДИЛЕР И СМРТ
Марко Видојковић
Београд: Ренде, 2012.
5. ПУТ ДО КУЋЕ СВАКОГ ЈУТРА СВЕ ЈЕ ДУЖИ
Фредрик Бакман
Београд: Лагуна, 2019.
6. ГОДИНЕ ВРАНА
Синиша Ковачевић
Београд: Vukotić media, 2018.
7. ПРИЧА О ИЗГУБЉЕНОЈ ДЕВОЛЧИЦИ: 4. ДЕО
Елена Феранте
Београд: Воока, 2018.
8. ТЕЛО: ВОДИЧ ЗА ВЛАСНИКЕ
Бил Брајсон
Београд: Лагуна, 2020.
9. ВОДИЧ КРОЗ ЉУБАВНУ ИСТОРИЈУ БЕОГРАДА
Ненад Новак Стефановић
Београд: Лагуна, 2017.
10. ДАНИ НАПУШТЕНОСТИ
Елена Феранте
Београд: Воока, 2018.